

Uredništvo v središču Ljubljane, Kaplarjeva 4. Telefon 22-61-22-64. Mesečna naročnina 20 lit., za inostranstvo 40 lit. — Ček, red. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.800 za inostranstvo. Izključno sodelovanje s časopisi in listi v inostranstvu: UPI & A. Milano, Retopisov na vprašanje.

SLOVENE

SEPTEMBER - 1944

20
SREDA

Langsamer deutscher Bodengewinn in Mittel-Holland

Der Gegner verstärkte sich durch neue Luftlandungen — Abermals der Feinddurchbruch in Italien verhindert — Die Sowjets an der Nordwestgrenze Rumäniens zurückgeworfen — 149 Sowjetpanzer in Lettland und Estland vernichtet

Aus dem Führerhauptquartier, 19. September. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In Mittel-Holland verstärkte der Gegner seine im rückwärtigen Frontgebiet abgesetzten Kräfte durch neue Luftlandungen. Eigene Angriffe gegen die Absetzstellen gewinnen gegen zähen Feindwiderstand langsam Boden. Aus dem Brückenkopf von Neerpelt griff der Feind mit starken Panzerkräften nach Norden an und drang in Eindhoven ein. In erbitterten Nahkämpfen wurden 43 Panzer vernichtet. Nordwestlich Aachen konnte der Gegner trotz starken Einsatzes von Artillerie und Panzern nur geringen Bodengewinn erzielen. Westlich und südlich der Stadt wurden alle Angriffe abgewiesen. Im Raum von Lunenburg verlaufen die eigenen Gegenangriffe weiterhin erfolgreich.

Von den übrigen Frontabschnitten werden nur örtliche Kampfhandlungen gemeldet.

Unter starkem Einsatz von Artillerie und Fliegern griff der Feind auch gestern Boulogne und Brest an. In Boulogne konnte er nach schweren Kämpfen in die Stadt eindringen, wurde aber aus mehreren Batteriestellungen wieder geworfen. Stadt und Hafen von Brest sind nur noch rauchende Trümmer. Die überlebende Besatzung hat sich auf die Halbinsel Le Crozon zurückgezogen und kämpft weiter. Feindliche Vorstöße gegen Lorient und St. Nazaire scheiterten. Aus einem Stützpunkt an der Gironde-Mündung führte ein Bataillon einen Ausfall auf die Stadt Saujon und vernichtete dort große Kraftstoff- und Munitionslager des Feindes.

Postopno nemško napredovanje v srednji Nizozemski

Nasprotnik se ojačuje z novimi letalskimi izkrcanji — Sovražni prodor v Italiji znova preprečen — Sovjeti so bili ob severnozahodni meji Rumunije vrženi nazaj — 149 sovjetskih oklepnikov uničenih v Latviji in v Estoniji

Führerjev glavni stan, 19. sept. DNB.

Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: V srednji Nizozemski je ojačil nasprotnik svoje sile, ki jih je odvrnil v zaledju bojišča, z novimi letalskimi izkrcanji. Lastni napadi proti pristajališčem kljub žilavemu sovražnikovemu odporu polagoma napredujejo. Iz predmostja pri Neerpeltu je udaril sovražnik z močnimi oklepniki silami proti severu ter vdrl v Eindhoven. V ogorčeni boj iz bližine smo uničili 43 oklepnikov. Severnozahodno od Aachena je kljub močni uporabi topništva in oklepnikov le malenkostno napredoval. Zahodno in južno od mesta smo zavrnili vse napade. Na področju Lunéville potekajo lastni napadi še nadalje uspešno. Z ostalih odsekov bojišča javljajo le o krajevnih spopadih.

Z močno uporabo topništva in letalcev je sovražnik tudi včeraj napadel Boulogne in Brest. V Boulognu mu je po težkih bojih uspelo, da je vdrl v mesto, vendar smo ga iz več baterijskih postojank vrgli zopet nazaj. Mesto in luka Brest sta le še kup kadečih se razvalin. Preživela posadka se je umaknila na polotok Le Crozon, kjer se bori naprej. Sovražni sunki proti Lorientu in St. Nazairu so se izjalovili. Iz svojega oporišča ob izlivu Gironde je napravil nek bataljon izpad v mesto Saujon, kjer je uničil velika sovražna pogoška in municijska skladišča. V Italiji se z nezmanjšano silovi-

In Italien halten die schweren Abwehrschlachten im Raum nördlich Florenz und an der Adria in unverminderter Stärke an. Im Verlaufe der Kämpfe konnte der Gegner Einbrüche in unsere Stellungen erzielen, die abgeregelt wurden. Der beabsichtigte Durchbruch wurde auch gestern verhindert. Die harten, beiderseits verlustreichen Kämpfe dauern weiter an.

An der Nordwestgrenze Rumäniens warfen Gegenangriffe ungarischer und deutscher Verbände den Feind bis in den Raum von Temeschburg, östlich Arad und südöstlich Grosswardein zurück.

Bei Thorenburg und im Nordteil des Szekler-Zipfels scheiterten Angriffe mehrerer sowjetischer Schützendivisionen.

Auch bei Sanok und Krosno wurde der erneut angreifende Feind im Gegenangriff abgewiesen. An einer Stelle wurden 24 durchgebrochene sowjetische Panzer vernichtet.

Nordöstlich Warschau blieben sowjetische Angriffe erfolglos.

Südwestlich Mitau schossen unsere Truppen bei der Abwehr feindlicher Angriffe 29 Panzer ab.

In Lettland und Estland verhinderten unsere zäh kämpfenden Divisionen auch gestern feindliche Durchbrüche und vernichteten in den beiden letzten Tagen 149 Panzer.

Feindliche Bomber führten Terrorangriffe gegen Wesermünde und Badapest sowie andere Orte im ungarischen und serbischen Raum. Jäger und Flakartillerie der Luftwaffe schossen 19 feindliche Flugzeuge ab.

tostjo nadaljujejo težke obrambne bitke na področju severno od Florence in ob Jadranu. Med boji so se posrežili nasprotniku vdori v naše postojanke, ki smo jih zajeli. Nameravani proboj smo tudi včeraj preprečili. Hudi boji, v katerih imata obe strani izgube, se nadaljujejo.

Ob severozahodni rumunski meji so vrgli protinapadi madžarskih in nemških oddelkov sovražnika nazaj do področij pri Temišvaru, vzhodno od Arada in jugovzhodno od Velikega Varadina.

Pri Turdi in v severnem delu Szeklerskega rogličja so se izjalovili napadi več sovjetskih strelskih divizij.

Tudi pri Sanoku in Krosnu smo s protinapadom odbili ponovno napadajočega sovražnika. Na nekem mestu smo uničili 24 prodrlih oklepnikov.

Severnozahodno od Varšave sovjetski napadi niso imeli uspeha.

Jugozahodno od Jelgave so uničile naše čete pri obrambi sovražnikovih protinapadov 29 sovražnih oklepnikov.

V Latviji in Estoniji so naše divizije, ki se žilavo bore, tudi včeraj preprečile sovražne proboje ter uničile v obeh zadnjih dneh 194 oklepnikov.

Sovražni bombniki so strahovalno napadli Wesermünde in Budimpešto ter druge kraje na madžarskem in srbskem področju. Lovci in protiletalsko topništvo letalstva so sestrelili 19 sovražnih letal.

Poziv bolgarskemu narodu

Berlin, 18. septembra. Delavni minister in minister za delovno službo v narodni bolgarski vladi polkovnik Rogosarov je naslovil preko radija poziv na bolgarski narod, v katerem ga poziva, naj ne izgubi hrabrosti in naj se umrta v fronto borcev za izbris sramote, v katero so vrgli Bolgariji neodgovorni plačanci. Iščočeta bolgarska zgodovina nima doslej robene izdaje, ki bi bila slična sedanji. Bolgarskim delavcem, kmetom in meščanom grozi vsled te izdaje grozovitejša sužnost kot je bilo petstoletno tlačanstvo.

Nikogar, tako pravi v pozivu nadalje, naj ne uspavajo lažna zagotovila. Ura največje preizkušnje je nastopila in bodočnost bo pokazala, kaj premore mlad bolgarski rodoljub. Rogosarov je nadalje ugotovil, da se nahaja vojaška in gospodarska moč Nemčije na veliki višini. Nemške zaloge so danes večje kot kdaj koli. Duševna in moralna moč nemškega naroda pa bo edinstvena v zgodovini. Primerjal je nemško obnašanje z granitno skalo ter pozval Bolgare, naj prispevajo ob strani Nemčije k osvoboditvi svoje domovine.

Stockholm, 19. sept. Londonska poročevalska služba poroča, da so javili v noči na terek nadaljnje obstreljevanje južne Anglije in velepodročja Londona z »V 1«. Nastale so škode in izgube.

Oslo. Kmečki list »Nationen« javlja, da se nadaljuje boj civilnega prebivalstva iz severne Norveške. Več tisoč ljudi je na potu proti jugu. Veliko število jih je že prispelo v Droutheim. Kakor ugotavlja časopis, so videli tri Norvežani v boljševiških terorističnih dejanjih v poslednjem času, kaj jih čaka, če bi vdrl Sovjeti v deželo.

Vojna poročila z zahoda, vzhoda in juga

Invazijsko bojišče

Berlin, 19. sept. O položaju na bojišnih poročila nemški poročevalski urad:

Nemško vodstvo je izvedlo tri ukrepe za obrambo nizozemskega področja in s tem tudi spodnje Renske doline. V zaščito pred sovražnim izkrcavalnim poskusi z morja je dalo preplaviti širok obalni pas. Napade s kopnega naj bi prestregle nemške čete na severnobelgijskem področju, ki je prepreženo s številnimi preliv. To nalogo so naše čete tako dobro izvršile, da sovražnik, ki je napadel ob Albertovem prelivu in prelivu Maas-Schelde, kljub strnitvi preko 12 divizij na ozkem področju doslej ni mogel prebiti zapornih črt. Za obrambo proti vdoru iz zraka pa so bili ustvarjeni razni obrambni pasovi. Ko so skušali Angloamerikanci v nedeljo z odmetom svojih padalskih oddelkov in dovozom letalske pehote zopet oživit svoje delovanje, ki je v severni Belgiji že nekaj dni v zastoju, so nemške čete bliskovito udarile po njih. Z pri preletu obale so sestrelile številna tovorna jadrana letala ali pa so jih prisilila, da so na preplavljenem ozemlju zasilno pristala. Mornariški topničarji, ki so že z oporišč ob obali obstreljevali prva prevozna letala, so zajeli tudi prve ujetnike in sicer preostanke nekega zbletega letala, obstoječe iz enega častnika in 11 moč. Nemški lovski in varovalni oddelki so takoj obkolili precej vsakebi razmešena pristajališča nasprotnih sil, da bi na ta način preprečili usvaritev strnjene bojnih skupin. Nasprotni sile so se skušale polastiti dveh letališč in z uničenjem mostov zavleči nemške protikupe. Da so izkrcavalni nastopi, kot je to sicer vedno običajno, v tesni zvezi z dogodki na dejanskem bojišču, nam dokazuje skoraj istočasno pričetni pehotni in oklepniki napad druge britanske armade ob prelivu Maas-Schelde. Izkrcaje za hrbtom nemških severnobelgijskih obrambnih črt in istočasni čelni napadi naj bi prebili predvsem nemške zapornice ob prelivu Maas-Schelde. Tudi proti nasprotniku, ki je pri Neerpeltu vdrl v nemške postojanke, so se takoj pričeli protinapadi.

V zvezi z novim navalom Britancev ob prelivu Maas-Schelde so ojačili Amerikanci svoj pritisk ob obeh straneh Aachena. Pri Maastrichtu so hoteli vdreti v nemške črte ob rečici Geul. Z visokimi izgubami se jim je posrežilo, da so napravili dve majhni predmostji, katerih razširitev pa so nemške čete s protisunkom preprečile. Napadi na nemške postojanke ob južnem robu Aachena so se izjalovili, pač pa so se na področju Stolberga nadaljevali sem in tja valujoči boji. Z uspešnimi protinapadi so iztrgali nemški oklepniki med Aachenom in Stolbergom sovražniku ozemlje, ki ga je zasedel v zadnjih dneh ter privedli ujetnike. Južno od Stolberga se nadaljujejo boji z nasprotnikom, ki je ponekod nekoliko prodrl. Zapadno od Eifla in v trikotniku med Sauerjem in Prümom so nemške čete v spremenljivih bojih napredovale in sovražniku z odvzemom oporišč in višinskih postojank zavrele napredovanje.

Tudi na lotarinskem območnem ozemlju so se vršili hudi boji. Ob severnem robu vdornega področja pri Nancyju so skušali Amerikanci znova izgraditi svoje severno krilo, katerega so jim bili Nemci prejšnje dni s protinapadi razgurali. Uporabljajo so svoje pri Chateau-Salinsu zbrane čete, da bi z njimi zamažili vdorne vrzeli in vzpostavili zvezo z oddelki severno od Pont-à-Mousson. Protisunkni so izvedbo teh sovražnih namer preprečili. Drugi vzhodno od Nancyja prestreženi klin je zavil z delom svojih sil proti Lunéville. Sovražnik je vdrl v mesto, pa je naletel na nemški protisunk na široki črti, ki ga je pogl zopet iz Lunéville in istočasno iztrgal degaullistični oklepni diviziji žilavo branjeno mestce Chatel ob Moseli. S tem so nemški protinapadi severno od Nancyja zavili sovražno prodiranje proti Lotaringiji. Bitka med Nancyjem in Epinalom pa očitno še ni dosegla vrška. Obe stranki skušata še nadalje dobiti izhodne točke za nove nastope, pri čemer so dosegle nemške čete nekaj prednosti s tem, da so postopoma razbile sovražne postojanke ob Moseli.

Ob Burgundskih vratih so se omejili boji na epopade naskakovalnih enic pred nemško zaporno črto med Epinalom in švicarsko mejo. Številni sovražni nastopi severnozahodno in vzhodno od Vesoula so se izjalovili. Tudi ti uspešni obrambni boji dokazujejo, kako močna je obrambna črta nemških čet na tem področju, kateremu se bližajo Amerikanci le s previdnostjo.

Vzhodno bojišče

Cetrli dan bitke v Kurlandiji je prinesel poleg nadaljevanja težkih borb na področjih severno od Bauska, severozapadno od Modohna in ob obeh straneh Valka razširitev boljševiškega navalna na področje pri Dorpetu. Na dose-danjih težiščih je napadel sovražnik še nadalje z močnimi pehotnimi in oklepniki silami, da bi dobil v zameno za težke izgube, ki jih je utrpel v zadnjih treh dneh, vsaj nekaj ozemlja. Nemške čete so trdo odbijale napade, s protisunkom izravnale vdorna mesta, ali pa dosegle to z manjšimi odmaknitvami, s čimer so na vsej črti obdržale svoje obrambne postojanke. Ko so Sovjeti spoznali, da ne morejo na žariščih zadnjih dni doseči nikakih probojev, so razširili napade proti severu. Zbrali so vse razpoložljive sile in navallili ob obeh stra-

neh Dorpata proti črti ob Embachu. Nemške čete so prestregle tudi ta prebijalni poskus in ga deloma s protinapadom vrgle nazaj. Da bi podprli napad, so boljševiki že dan prej brezuspešno skušali s Pejpuškega jezera obstreljevati nemške postojanke s svojimi topniškimi čolni. Nemške edince so jim v nedeljo odgovorile ter potopile en sovjetski topniški čoln, nekega drugega pa težko poškodovala.

Za bitko na severnem bojišču je nadalje zelo značilno močno sovražno letalsko delovanje. 75 sestreljenih sovjetskih letal priča o uspešnosti nemške letalske obrambe. Poleg tega so nemški borbeni oddelki podpirali obrambne boje in uničili z bombardiranjem sovražnih oklepnikov konic ter oskrbovalnih kolon številne bojne vozove, topove in vozila. Z največjimi silami začeti boljševiški prodor se je znova izjalovil v odločanju vseh delov vojske in z udeležbo latvijskih prostovoljcev.

Da pa se nemške čete na severu vzhodnega bojišča nikakor niso omejile zgolj na obrambo, dokazuje napadalni nastop jugozapadno od Jelgave. Tu so prodrli napadajoči nemški oklepniki globoko razporejeni sistem obrambnih postojank pri Sagarnu in Dobeinu. Kljub močnemu odporu oporišč in bunkerjev so navallili Nemci na neko obvladajočo višino in napravili več predmostij preko nekega potoka. Čeprav so Sovjeti z največjo naglico privedli ojačenja, niso mogli zadržati napredovanja nemških oklepnikov. Iz novih postojank pritiskajo nemške čete še naprej.

Zaradi strnitve vseh razpoložljivih napadalnih sil v Latviji in Estoniji, pa tudi pod vtisom svojih visokih izgub, so mirovali boljševiki na mnogih dose-danjih težiščih srednjega vzhodnega bojišča. Dočim moramo smatrati mir ob Nareru kot mir pred viharjem, pa bo izviral od mor pri Varšavi iz težkih izgub, ki so jih Nemci skupno z madžarskimi oddelki zadali ruskim napadalcem. Le pri Sanoku in Krosnu so bili sovražni napadi še nadalje živahni, čeprav so se že kazale izgube, ki jih je dobil prejšnje dni. Prišlo je zopet do hudih bojov, pri katerih so skušali boljševiki doseči svoje cilje z močno uporabo letalstva. Proti krajevnim vdorom so se takoj pričeli uspešni protinapadi nemških čet. Jugozapadno od Krosna so se razvile za neko strateško višino ogorčene borbe, dokler je ni neka nemška oklepniška skupina dokončno zopet ponovno osvojila. Ob tej priliki so izgubili boljševiki 13 oklepnikov.

Na južnem odseku vzhodnega bojišča

Nemški vojak in finski narod

Objava nemškega vrhovnega poveljstva v severni Finski

18. sept. Vrhovno poveljstvo nemških čet v severni Finski sporoča:

Nemške in finske čete so ob pričetku vojne s Sovjetsko zvezo zopet zavojevale staro finsko sveto zemljo, ki jo je odtrgal finskemu narodu moskovski mir.

Dolga leta je potekala bojna črta globoko v gozdovih Karelije in po goli tundri. Pogoji premirja, ki so jih vsilili Sovjeti Fincem, so prisilili nemške sile zapustiti deželo, ki so jo tri leta dolgo branile kot svojo lastno domovino. Temu so priče nemški vojak, ki počivajo v finski zemlji poleg svojih mrtvih finskih tovarišev.

Odmikom nemške vojske sledi za petami boljševizem. S tem prihajajo fince vasi in naselbine v bojno cono. Nemško vrhovno poveljstvo je storilo vse, da bi obvarovalo finsko prebivalstvo pred grozovitostmi vojne, tako z obnašanjem svojih čet kakor tudi s pomočjo pri evakuaciji prizadetih oze-melj. Kjer je bilo le možno, so dali Nemci na razpolago svoja tovorna vozila, da bi rešili s tem premoženje prizadetega prebivalstva. To so ugotovili z velikim priznanjem tudi finski zvezni častniki, ki se nahajajo na območju nemških čet in ki so z lastnimi očmi videli prijateljsko obnašanje nemških čet napram finskemu narodu. Pri tem je obžalovanja vredno, da razširjajo gotovi grozi vesti, češ da je bila požgana cela vrsta finskih vasi na onih področjih, kjer se vršijo nemški od-mikalni premiki. Nemško vrhovno poveljstvo je podalo o tem finskim uradnim krogom jasno in točno poročilo.

Povsem absurdno je smatrati, da bi nemški vojak, ki so tri leta s svojimi življenji branili finsko zemljo in finsko premoženje in za kar so plačali tudi visok krvni davek, sedaj iz same samovoljnosti uničevali to, za kar so se doslej borili. Finska je postala Nemcem v teh letih draga in ljuba. V teh letih so nastala med Finci in Nemci številna prijateljstva. Čelo po nesrečnem 2. septembru 1944 ni prestalo prisrčno lojalno sodelovanje med finko in nemško vojsko na Laponskem. Finski narod se je naučil spoštovati nemškega vojaka ne samo kot borca, marveč tudi kot človeka. Številne finske rodbe so sprejemale nemške vojake v svojih domovih kot drage goste. One vedo za nemško obnašanje do Finske in oni naj vedo tudi danes, da se to obnašanje nemškega vojaka do finskega naroda ni spremenilo. Kjer koli se stoji nemški vojak danes na finski zemlji, tam varuje finsko življenje in finsko imetje. Kaj pa se bo zgodilo, če bo pridrl v deželo boljševiški val? Finski kmetje so v teh dneh

je prišlo le na južnem Sedmograškem področju do večjih bojov. Tu so boljševiki in Rumuni zaman napadali pri Turti in ob Murešu. Na enem samem mestu so pustili odbiti napadalci 300 mrtvih in 120 ujetnikov.

Na meji med Srbijo in Bolgarijo je prišlo do prvih spopadov nemških čet z izdajalskimi Bolgari. Da bi dokazali moskovskim oblastnikom svojo podlost v polnem obsegu, so skušali deli bolgarskih čet s podporo kakih 60 oklepnikov odpreti obsejne prehode v Srbijo, da bi na ta način odprli pot boljševiškim četam. Bolgari so doživeli krvave poraze. Izgubili so 10 oklepnikov ter so se morali umakniti.

Italija

Bitka za vrata v zgornjo italijansko nizino severno od Pistoie in Florence ob jadranski obali postaja vsak dan silovitejša. Iz svojih zbirališč udarja sovražnik z vso silo proti nemškim obrambnim črtam med cestami, ki vodijo čez prelaze Apeninov. Ob odločni obrambi nemških padalcev in grenadirjev so se izjalovili vsi napadi z visokimi žrtvami za sovražnika. Ob cestah preko prelazov, zlasti pri Monte Frassionu in Monte Altuzzu je prišlo vedno znova do ogorčenih bojov iz bližine z angloameriškimi oddelki in pa z indijskimi in braziljskimi enitvami. Z močnimi silami izvršen sunek proti prelazu Giosio je vodil sicer prvotno do krajevnega vdora, vendar so vrgle nemške čete v žilavih borbah sovražne oddelke zopet s pobojji Monte Altuzza nazaj na njihove izhodne postojanke. Vztrajnost, ki jo kažejo tu nemški borci v Italiji, ki so podnevi in ponoči pod skoraj nepopisnim valjarjem sovražnih bomb in granat in ki vkljub temu odbijajo vse nasprotnikove napade, se z besedami ne da proslaviti. Z tri tedne bijejo nemški grenadirji, oklepniki grenadirji in padalci ob Jadranu enako junaki boj proti množični premoči britanske armade, ki napada poleg nekaterih redkih elitnih oddelkov z vsemi močnimi pomožnimi četami iz Kanade, Indije, Nove Zelandije, Poljske, Grške, Maroka in Francije.

Glavno težišče sovražne ofenzive je ležalo še vedno ob obali južno od Riminija, kjer prehajajo Apenini v prijetne grčke, ki se spuščajo do Jadrana. Ker je tu odpadla naravna ovira gorskih bojov, je prisiljeno nemško vodstvo na tem odseku k obrambnim ukrepom: ki zahtevajo izredno taktično znanje in ki so tudi v nedeljo znova pripomogli k velikemu obrambnemu uspehu, ki so ga ponovno izvojevali nemški vojaki.

Samo odmor v Quebecu?

Stockholm, 18. septembra. Kakor poroča Reuterjev dopisnik Robert Viviani iz Quebeca, da so tam vsled tajinstvenosti nadaljnega Churchillovega potovanja »mnenja, da je bila to doslej le prva faza izredno važne konference med Churchillom in Rooseveltom. Možno je, da je Churchill nadaljeval s svojim »rubarjenjem«. Splošno smatrajo, da je sedaj le odmor med konferenco v Quebecu. Z uradne strani ne dajo o tem nobenega poročila. Dopisniki, ki so se udeležili tiskovne konference, na kateri sta Churchill in Roosevelt podala v velikih obirih snov svojih dogovorov, so bili razočarani nad praznimi, četudi gostobesednimi poročili, ki so jih prejeli. Nek dolgoletni dopisnik je izjavil s tem v zvezi: »Očitno sta govorila le, ker je svet čakal na kakršno koli poročilo. Povedano je bilo mnogo, toda nič stvarnega in niso niti naznačili, kaj se je dejansko vršilo v Quebecu. Tudi niso razjasnili, kakšen pomen ima nenaden prihod Edena.

Stockholm, 19. sept. TT javlja iz Helsinkov, da so v terek ob petih jutraj pozvali vse poslance finskega parlamenta, naj se zbere ob 6.15 jutraj na izredno sejo. Ta seja je trajala poldrugo uro ter ji je prisostvovala tudi vsa finska vlada. Tisk finske prestolnice je dobil navodilo, naj bo pripravljen, da izda posebno izdajo, čim bo izšla uradna izjava o tajni seji.

Amsterdam. Kakor javlja britanska poročevalska služba, je Churchill z vlakom zapustil Quebec. Cilj njegovega potovanja ni bil sporočen.

Berlin. Vrhovno poveljstvo vojske demantira vest, ki jo je razširila agencija Reuter, da so metali Nemci nad Varšavo zastrupljena živila. K temu je izvedel DNB, da je namen takšnih lažljivih poročil povsem jase.

»V 1« nad Londonom

Amsterdam. Radio London je poročal danes opoldne: »V noči na ponedeljek so pošiljali Nemci kmalu po pričetku mraka zopet letede bombe nad južno Anglijo in nad londonsko področje. V Londonu so ravno včeraj zvečer ukinili zateknitev in tako je imela policija mnogo dela s pozivanim prebivalstvom, naj se zopet drži predpisov o zateknitvi. Ker so mnogi Londončani že odstranili naprave za zateknitev, so morali prebiti ta čas v temi.

Poročilo o vojaškem položaju

Berlin, 19. sept. DNB. Veliko letalsko izkrcavalno podjetje Angloamerikancev v srednji Nizozemski, razširitev sovjetskega velenapa na severni osek vzhodnega bojišča in dogodki okrog finskega otoka Hoglanda so najzanimivejši vojaški dogodki ob pričetku novega tedna, ugotavlja vojaški dopisnik DNB-ja.

Domneva, da bodo Amerikanci izvedli proboj na severu zapadnega bojišča med Antverpom in Aachenom kot uspešno potezo pri končnih odločitvah, ki jo je napovedovalo že nakopičenje čet skupno z neprestanimi napori na tem odseku, je postala z večerajšnjimi in predvečerajšnjimi številnimi letalskimi pristanki in izkrcanji na srednjem nizozemskem področju dejstvo. Obkolitev zapadnih utrjenih postojank, izključitev za britanske otoke še vedno nevarnih obalnih predelov ob južnem robu Severnega morja z vsemi tozadevnimi strateškimi posledicami, razvoj vseh motoriziranih bojnih sredstev na ugodnem ozemlju skoraj popolnoma ravne nizozemske ravnine ter s tem vred izključitev velikega dela nemškega oboroževalnega potenciala zaradi vdora v Porurje — vse to je narekovalo sedanje angloameriške velike nastope na kopnem in v zraku. Področje ob spodnjem Renu, ki je bilo zaveznikom doslej zaprto z žilavim in uspešnim nemškim odporom ob prelivu Maas-Schelde, naj bi odprl sunek za angloameriške napadale armade preveč zahtevnim nemškim obrambnim postojankam v hrbet. Glede na razvoj bojov prav na področju od Antverpa do južno od Aachena, bi bili morali Nemci s takim zaveznikom poskusom računati. Očividno so to tudi storili. Hitro in popolno uničenje kar sedmih angloameriških skupin nam pravi o skrbno pripravljenei obrambi, kritičnemu presojevalcu položaja pa govori o razdelitvi nemških sil in o dejstvu, da so dali Nemci svojemu severnemu krilu izredno močne sile. Gotovo imajo nemške divizije, ki drže desno krilo, zaenkrat še defenzivne naloge. Toda zbiranje sil, ki ga je opaziti že več dni ne izključuje možnosti, da pripravljajo Nemci ob naslovnosti na obalo Severnega morja nekaj lastnih nastopov.

Morda bo ta razvoj z obsežnimi zavezniki izkrcavalnimi nastopi le še bolj pospešen. Zaenkrat moramo tu še počakati, in bomo šele kasneje lahko po-

vedal kaj bolj določnega.

Medtem so stopili tudi boji na vzhodu vedno bolj v stadij velikih podjetij, ki streme po odločitvi. Tak značaj ima sedaj predvsem bitka na trikotu Valk-Modohn-Bauske, koder so Sovjeti že predvečerajšnjim ustvarili ob naslonitvi na jezero Vire pri Dorpatu novo napadno težišče. S tem so vrgli v boj približno 63 velikih oddelkov, namreč kakih 42 strelskih in 8 oklepniških divizij na starem bojišču Valk-Modohn-Bauske, ter 9 strelskih in 4 oklepniških divizij na novem bojišču pri Dorpatu.

Boj pri Dorpatu daje veliki bitki novo lice. Brez dvoma ima namen, da poleg odstranitve nevarnega hrbtnega ogrožanja pri generalnem napadu na vzhodno Prusijo izloči obenem tudi bočno ogrožanje za zasedbo Finske, ki obstoja v tem, da drže Nemci še vedno obalo baltškega področja od Revala preko Pernave, Rige, Liepaja do Memia, vključno z otokoma Dagö in Osel, s čimer spada Vzhodno morje še v nemoteno operacijsko področje nemške vojne mornarice, ki postane lahko Sovjetom pri sledečem razvoju še zelo nevarna. Podjetje pri Dorpatu ni moglo z ničemer spremeniti predodločitve, ki jo je v nemško korist prinesel dosedanj rezultat bitke pri Valko-Modohnu in Bausku. Obratno: popolni obrambni uspeh, ki so ga Nemci izvajali že v prvem obdobju bojov, je položaj le še nadalje razjasnil. Zato je verjetno, da bo moralo sovjetsko poveljstvo v kratkem odrediti napad tudi na bojišču pri Narvi, ker bi sicer vsa stvar ostala na pol poti.

Strateško spadajo v ta okvir tudi dogodki, ki so se sedaj odigrali na otoku Hoglandu pred Finskim zalivom. Otok leži nekako na črti Narva-Kotka, iz česar vidimo kak pomen ima za Sovjete gleda na bitko v Baltiku že samo za odprtje pomorske poti na to bojišče.

Finci so Nemcem dostop na ta otok zabranili. V smislu sovjetskega mirovnega diktata bo postal torej kmalu sovjetsko oporišče, od koder bodo streljali njegovi topovi proti Fincem sorodni Estonci. Ta zasedba Nemcev pri njihovi pomorski svobodi gibanja pač ne bo bistveno ovirala. Vsekakor pa bo zaostala pričakovani boji za finko-estonske otoke, ki pa zopet ne more bistveno vplivati na potek bitke za Baltik.

Izvršilne določbe k naredbi Vrhovnega komisarja v zagotovitev tekstilne preskrbe

Izvršilne določbe št. 2

po členih 1. in 4. naredbe Vrhovnega komisarja v zagotovitev tekstilne oskrbe delovnega ljudstva na operaciji. ozemlju »Jadransko primorje« z dne 24. jun. 1944

Clen 1. Racionirani tekstilni izdelki se smejo od 1. julija 1944 dalje oddajati potrošnikom (posameznikom kakor tudi pravnim osebam zasebnega in javnega prava) bodisi na posebne nakaznice, bodisi na oblačilne izkaznice po teh določbah in kolikor jim ne nasprotuje po določbah naredbe Vrhovnega komisarja z dne 8. nov. 1941 in moje naredbе o dopolnitvi predpisov za porazdeljevanje tekstilnih izdelkov in oblačilnih predmetov z dne 8. nov. 1943.

Spriču vojnih razmer se smejo posebne nakaznice izdajati načelno po najstrožjem merilu samo za zagotovitev najnujnejše potrebe delovnega ljudstva in v preprečitev neposredne škode za zdravje.

Clen 2. določa, kateri tekstilni izdelki se smejo oddajati potrošnikom bodisi konfektionirani ali kot metrsko blago samo proti posebni nakaznici in brez oblačilne izkaznice. Seznam teh predmetov objavimo prihodnjič.

Clen 3. določa, kateri tekstilni izdelki se smejo oddajati potrošnikom samo na odrezke oblačilnih izkaznic vseh vrst. Ti predmeti so:

Moška oblačila in perilo.

Kratke hlače: a) izdelane iz blaga, težkega nad 300 g na m (17 točk); b) izdelane iz blaga, težkega do 300 g na m (10). — Ovratniki (1). — Manšete (1 par) (1). Kravate (2). Pižame: a) nočne (22); b) dnevne (46). Kopalni plašči (30). Zepni robci v izmeri ne pod 25x25 do 50x50 cm (1). Ostali robci in šerpe (ne iz pletenine): a) do pol m² (3); b) nad pol m² do 1 m² (6); c) nad 1 m² (12). — Predpasniki in prašne halje (15) Sali (17). Kožuh (120). — Rokavice iz tkanin ali usnja (3). Klobuki iz klobučevine (5). — Cepice (3).

Ženske oblačila in perilo.

Bluze (9 točk). Spodnja krila: a) izdelana iz blaga, težkega nad 20 g na m (18); b) izdelana iz blaga, težkega do 20 g na m (10). — Domače in prašne halje (15). Kopalni plašči (30). Pižame (22). Kostumi za sončenje (ne iz pletenine) (12). Zepni robci v izmeri ne pod 25x25 do 50x50 cm (1). Ostali robci in šerpe (ne iz pletenine): a) do pol m² (3); b) nad pol m² do 1 m² (6); c) nad 1 m² (12). — Rokavice iz tkanin ali usnja (3). Klobuki: a) iz klobučevine, baržuna, pleten ali druge tkanine, opremljeni ali neopremljeni (4); b) iz slame, lubja, palmovih vlaken, oblanic ali drugih podobnih snovi, opremljeni s tkaninami, ki so vezane na nakaznico (3). Sali (17). Kožuh. A. jagnječji, kozji, zajčji, mačji ali krčki: a) kazaki, dolgi do 50 cm (25); b) jopiči in plašči od 51 do 90 cm (30); c) plašči nad 90 cm (40). B. ostali: a) jopiči (70); b) plašči (100).

Konfektionirano hišno perilo in predmeti za opremo.

Podloge za likanje iz mehkega blaga (do največ 120x150 cm) (20 točk). Posteljina pregrinjala: a) za otroške postelje (do 110x130 cm) (12) b) za eno osebo (do 190x230 cm) (27); c) za več kot eno osebo (44). Prti: a) za čaj (do 115x115) (30); b) za 6 oseb (do 150x150 cm) (45); c) za 12 oseb (do 150x250 cm) (77); d) nad 150x250 cm do 200x300 cm (90). Pritči (serviete) in namizni pritčki: a) v izmeri do 30x30 cm ali v premeru do 30 cm (3); b) v izmeri nad 30x30 cm do 60x60 ali v premeru nad 30 do 60 cm (7). Zagrinjala, zavese in blazine: število točk po zadnjih tkaninah in po metrih, uporabljenih za izdelavo.

Preproge in vezene (stenske) preproge. Preproge in tekači na 1 m² (6 točk); Namizne preproge in vezene preproge na 1 m² (10).

Prejice.

Prejice za živanje in vezenje vsakih 100 m (1 točka). Prejice za krpanje in spenjanje vsakih 5 g (1). Trgovska prejica za nadrobno prodajo (za pletenje in kvačkanje) vsakih 100 g (4).

Nogavice.

Nogavice in kratke nogavice: a) za odrasle nad 16 let 1 par (2 točki); b) za dečke in deklice od 5. do 15. leta: za dečke (dolžina stopala nad 18 1/2 cm do

26 cm) 1 par (1); za deklice (dolžina stopala nad 18 1/2 cm do 23 1/2 cm) 1 par (1); c) za otroke od 1. do 5. leta (dolžina stopala do 18 1/2 cm) 2 para (1). — Sportne nogavice: a) za odrasle nad 16 let 1 par (7); b) za dečke in deklice od 5. do 15. leta (dolžina kakor zgoraj) 1 par (5); c) za otroke od 1. do 5. leta (dolžina kakor zgoraj) 1 par (2).

Oblačila in perilo za dečke od 5. do 15. leta starosti.

Jopiči (izvzemši delovne), dolžina od 48 do 65 cm: a) izdelani iz blaga, težkega nad 300 g na m (24 točk); b) izdelani iz blaga, težkega nad 300 g na m (4); c) izdelani iz blaga, težkega do 300 g na m (3). Hlače (izvzemši delovne), dolžina od 95 cm: a) izdelane iz blaga, težkega nad 300 g na m (14); b) izdelane iz blaga, težkega do 300 g na m (10). Kratke hlače, dolžina od 35 do 45 cm: a) izdelane iz blaga, težkega nad 300 g na m (8); b) izdelane iz blaga, težkega do 300 g na m (5).

Zimske suknje, plašči in površniki, dolžina od 66 cm do 95 cm: a) izdelani iz blaga, težkega nad 500 g na m (51); b) izdelani iz blaga, težkega do 500 g na meter (40).

Dežni plašči in dežne pelerine, dolžina od 66 cm do 100 cm: a) iz gumirane platna, celofana ali drugih sintetičnih snovi (12); b) ostali (27).

Srajce katere koli oblike in za katero koli rabo, dolžina od 61 cm do 65 cm: a) z dolgimi rokavi, s prišitimi in prostimi ovratniki, vsaj 1 dodatni ovrtnik in 1 par manšet (8); b) s kratkimi rokavi (6).

Ovratniki (1).

Manšete (1 par) (1).

Spodnje hlače (ne iz pletenine) dolžina od 27 cm do 35 cm: kratke (3).

Pižame (jopiči, dolžina do 65 cm, hlače, dolžina od 95 cm): a) nočne (16); b) dnevne (35).

Halje, dolž. do 100 cm: a) izdelane iz blaga, težkega nad 200 g na m (35); b) izdelane iz blaga, težkega do 200 g na m (23).

Kopalni plašči, dolžina do 100 cm (18). Zepni robci v izmeri ne pod 25x25 cm do 50x50 cm (1).

Ostali robci in šerpe (ne iz pletenine): a) do 1/2 m² (3); b) nad 1/2 m² do 1 m² (6); c) nad 1 m² (12).

Predpasniki in prašne halje, dolžina od 66 cm do 90 cm (10).

Sali (17).

Rokavice iz tkanin ali iz usnja (3).

Klobuki iz klobučevine (5).

Cepice (3).

Oblačila in perilo za deklice od 5. do 15. leta starosti.

Obleka v enem samem kosu, dolžina od 61 cm do 90 cm: a) izdelana iz blaga, težkega nad 200 g na m (33); b) izdelana iz blaga, težkega do 200 g na m (17). Posamezne jopice, dolžina od 48 cm do 65 cm: a) izdelane iz blaga, težkega nad 200 g na m (25); b) izdelane iz blaga, težkega do 200 g na m (14).

Bluze, dolžina do 40 cm (6).

Spodnja krila, dolžina od 35 cm do 60 cm: a) izdelana iz blaga, težkega nad 200 g na m (13); b) izdelana iz blaga, težkega do 200 g na m (7).

Zimske suknje, plašči in površniki, dolžina od 66 cm do 95 cm: a) izdelani iz blaga, težkega nad 200 g na m (45); b) izdelani iz blaga, težkega do 200 g na m (23).

Dežni plašči in dežne pelerine, dolžina od 66 cm do 100 cm: a) iz gumirane platna, celofana ali drugih sintetičnih snovi (12); b) ostali (27). Srajce, dolžina od 61 cm do 75 cm: a) katere koli oblike in za katero koli rabo (izvzemši spalne srajce) (4); b) spalne, dolžina do 120 cm (9). Spodnje hlače (ne iz pletenine), dolžina od 27 cm do 35 cm (3). Spodnje obleke in kombinirane (ne iz pletenine), dolžina do 80 cm (6). Domače in prašne halje, dolžina do 90 cm (10). Predpasniki: a) delovni (6); b) za sobarice (3). Kopalni plašči, dolžina do 100 cm (17). Pižame: jopiči, dolžina do 60 cm, hlače, dolžina do 90 cm (16). Halje, dolžina do 100 cm: a) izdelane iz blaga, težkega nad 150 g na m (28); b) izdelane iz blaga, težkega do 150 g na m (9). Kostumi za sončenje (ne iz pletenine), dolžina hlačk od 31 cm do 40 cm (10). Zepni robci v izmeri ne pod 25x25 cm do 50x50 cm (1). Ostali robci in šerpe (ne iz pletenine): a) do 1/2 m² (3); b) nad 1/2 m² do 1 m² (6); c) nad 1 m² (12). Rokavice iz tkanin ali iz usnja (3).

Klobuki, obseg največ 56 cm: a) iz klobučevine, baržuna, pleten ali druge tkanine, opremljeni ali neopremljeni (3); b) iz slame, lubja, palmovih vlaken, oblanic ali drugih podobnih snovi, opremljeni s tkaninami, ki so vezane na nakaznico (2). Sali (17). Kožuh: A. jagnječji, kozji, zajčji, mačji ali krčki: a) kazaki, dolgi do 50 cm (25); b) jopiči in plašči od 51 cm do 90 cm (30). B. Ostali: a) jopiči (70); b) plašči (100).

Oblačila za otroke od 1. do 5. leta starosti.

Obleke: v enem kosu, dolžina od 41 cm do 60 cm, v dveh kosih: jopiči, dolžina do 47 cm, kratke hlače ali kratko krilo, dolžina do 34 cm: a) izdelane iz blaga, težkega nad 200 g na m (17); b) izdelane iz blaga, težkega do 200 g na m (9). Kratke hlače in kratka krila, dolžina do 34 cm: a) izdelane iz blaga, težkega nad 200 g na m (7); b) izdelane iz blaga, težkega do 200 g na m (3). Zimske suknje, površniki, dolžina od 41 cm do 65 cm (17). Plašči in dežni plašči, dolžina od 61 cm do 65 cm (17). Srajce, dolžina od 30 cm do 60 cm (2). Spodnje hlače (ne iz pletenine), dolžina od 23 cm do 26 cm (2). Pižame, dolžina do 90 cm (6). Zepni robci v izmeri pod 25x25 cm, 1 par (1). Predpasniki, dolžina do 65 cm (2). Sali in šerpe (ne iz pletenine) do 1/2 m² (3).

Tkanine za mladoletne od 1. do 15. leta starosti

Tkanine (izvzemši tkanine za podloge, hišno perilo in opremo), težke po (teko-

žem) metru: a) do 60 g na m (3); b) od 61 do 100 g na m (4); c) od 101 do 150 g na m (7); d) od 151 do 200 g na m (9); e) od 201 do 250 g na m (11). Podloge (3). Pletenine za mladoletne od 1. do 15. leta starosti.

Pletenine (spodnje, vrtnje ali kopalne) po štetju: a) do 50 g (3); b) od 51 do 100 g (6); c) od 101 do 150 g (9) (vid. za večje teže po tri točke na vsaki 50 g ali manj).

Clen 4.

določa, katero tekstilno blago se sme oddajati potrošnikom izključno na odrezke oblačilne nakaznice za dojenčke. Seznam objavimo prihodnjič.

Clen 5.

Oblačilne izkaznice so te: a) oblačilna izkaznica za moške in ženske, ki ima 40 odrezkov, označenih z arabskimi številkami, za nakup tekstilnih izdelkov iz člena 3. teh določb, 2 odrezkov, označenih z malimi črkami, za nakup prejice (čl. 3.E), 4 nakupne izkaznice označene z rimskimi številkami, za nakup nogavic in kratkih nogavic na predpisane točke in 11 posebnih odrezkov, označenih z velikimi črkami od A do K, za nakup tekstilnih izdelkov po posebni odredbi; b) oblačilna izkaznica za mladoletne od dopolnjenega 1. do dopolnjenega 15. leta starosti, ki ima 80 odrezkov, označenih z arabskimi številkami, za nakup tekstilnih izdelkov iz čl. 3. teh določb, 20 odrezkov, označenih z malimi črkami, za nakup prejice (čl. 3.E), 6 nakupnih izkazov, označenih z rimskimi številkami, za nakup otroških nogavic na predpisane točke in 9 posebnih odrezkov, označenih z velikimi črkami od A do I, za nakup tekstilnih izdelkov po posebni odredbi; c) oblačilna izkaznica za dojenčke, ki ima 120 odrezkov, označenih z arabskimi številkami, za nakup tekstilnih izdelkov iz čl. 3. teh določb in 4 odrezke, označene z malimi abecednimi črkami, za nakup prejice (čl. 3.E); d) dodatna oblačilna izkaznica za noseče žene, ki ima 30 odrezkov, označenih z arabskimi številkami, za nakup vseh vrst tekstilnih izdelkov iz prednjih seznavov, porabnih za gornje ali spodnje oblačilo, razen nogavic.

Clen 6.

Šef pokrajinske uprave določi dan, ko se bodo smeli prirediti uporabljati nakupni izkazni oz. odrezki oz. posebni odrezki oblačilnih izkaznic iz čl. 5. lit. a) in b). Oblačilne izkaznice iz prednjega odstavka bodo veljavne do nadaljnje odredbe. Oblačilna izkaznica za dojenčke (čl. 5. lit. c) preneha veljati po preteku enega leta od dneva izdaje; izkaznica, ki je bila izdana pred 1. julijem 1944, pa izgubi veljavo najkasneje 31. decembra 1944, kolikor ne bi njena veljava glede na datum izdaje že prej potekla. Oblačilna izkaznica za noseče žene se izda v dveh mesecih mesečnosti in preneha veljati po preteku treh mesecev od dneva izdaje.

Clen 7.

Za izdajanje nakaznic po pristojna tale oblastva: a) šef pokrajinske uprave po odseku za oskrbo pri oddelku VIII. gled. javnih potrošnikov, državnih službenih mest in dobrotelčnih ustanov; b) okrajna glavarstva in župan mesta Ljubljane po svojih preskrbovalnih oddelkih za posebne nakaznice posameznikom, ki imajo svoje stalno domovništvo v njih upravnem območju; c) župan mesta Ljubljane po svojem preskrbovalnem oddelku za posebne nakaznice beguncem z območij pokrajine, ki so ogrožena po partizanih, ako imajo v pokrajini svoje stalno domovništvo; d) Pokrajinski gospodarski svet za nameščenostno vojno važnih obratov z omejitvijo na delovne obleke.

Clen 8.

Prvoletna upravná oblastva in Pokrajinski gospodarski svet vodijo o izdanih nakaznicah kartotečno listo s temi podatki: ime in priimek potrošnika, rojstni dan, poklic, redno domovništvo in trenutno bivališče, številka in datum izdaje osebne izkaznice, ali druge enakovredne listine z navedbo oblastva, ki jo je izdalo, številka delavske knjižice z navedbo poklicne skupine, ki ji potrošnik pripada. Izdana posebna nakaznica se vpiše v kartotečni list z navedbo vrednosti točk blaga.

Clen 9.

Trgovci na drobno in obrtniki morajo do 5. dne v vsakem mesecu izročiti Po krajinskemu gospodarskemu svetu posebne nakaznice in odrezke oz. posebne odrezke oz. nakupne izkaze oblačilnih izkaznic, ki so jih prejeli v prejšnjem mesecu. Na osnovi tega in glede na obstoječe tekstilne zaloge prejmejo za to posebne pooblastilnice, s katerimi morejo nabaviti tekstilne izdelke preko tekstilnega konzorcijskega v Ljubljani. Ta razdeljuje vsakovrstne dodeljene tekstilne kontingente po navodilih Pokrajinskega gospodarskega sveta.

Clen 10.

Tekstilni konzorcij v Ljubljani oskrbuje nakup tekstilnih izdelkov v tekstilnem kontingentu, ki je za pokrajino določen, pri tekstilnem konzorciju v Trstu ali pa pri proizvajalnih ali drugih trgovskih tvrdkah. Industrijska in obrtna podjetja s sedežem v Ljubljanski pokrajini so dolžna prodajati svoje izdelke izključno tekstilnemu konzorciju v Ljubljani, razen ako so zavezana oddati izdelano blago naročniku, ki je hkrati dobavil surovine.

Clen 11.

Kršitve prednjih določb se kaznujejo po veljajočih zakonskih predpisih.

Iz Sežane

Dne 6. septembra t. l. so ob številni udeležbi pokopali gospo Josipino Striž, posestnico iz Trbovelj. Pokojnica je zlasti zadnja leta preživela pri svoji dobri hčeri gospe Heleni in skrbnemu zetu gospodu Milanu Senčarju. Vse od prežgodnje smrti njenega moža Antona, kateri jo je zapustil vrnok v 35 letih, se je decala posvetila svojim vnukom in pravnukom. Kljub težki bolezni, ki jo je posebno zadnje mesece za stalno priklenila na bolniško posteljo, je ohranila duševno čistost skoro prav do 4. t. m. ko se je v 81. letu svoje starosti prav tako tiho kot je živela, za vedno poslovila od nas. Dobra-duša, počivaj v miru!

Govornik japonske vlade o konferenci v Quebecu

Tokio, 18. sept. Zastopnik japonske vlade je označil Rooseveltovo in Churchillovo izjavo o Japonski, ki sta jo podala ob zaključku konferenci v Quebecu, kot značilen agitacijski primer. Zastopnik je opozoril na pred kratkim podane izjave japonskega ministrskega predsednika in mornariškega ministra pred parlamentom, pred katerim sta ta dva najvišja zastopnika vlade potrdila, da so pomorske in celinske sile nedotaknjene in da čakajo na sovražno velenje, v kateri bodo zadali naspotniku odločujoč udarec.

Sovjeti in Dardanele

Stockholm. »Svenska Dagbladet« prinaša neko poročilo agencije »Associated Press« iz Londona, ki pravi, da izjavlja londonski diplomatiki krogi, da namestila Sovjetska zveza zahtevati od Turčije demilitarizacijo Dardanel ter odpreti te vodne poti za vse zaveznike ladje. V Londonu so mnenja, tako izjavlja »Associated Press« končno, da bodo Angloamerikanci podprli to sovjetsko akcijo.

Poljske izgube

Zeneva. Z dobro poučene strani so sporočili sedaj zanesljive podatke o izgubah poljskih oddelkov, ki so jih poslali Angloamerikanci na različne bojne odseke.

Na italijanskem bojišču je izgubila takozvana poljska elitna brigada samo pri Cassinu polovico svojega moštva. Ostali dve tam uporabljeni poljski diviziji sta imeli doslej 12.000 padlih, ranjenih in ujetih. Dve poljski diviziji na francoskem bojišču pa sta izgubili samo v mesecu avgustu 3500 padlih.

Moskovski pritisk na Švico

Bern, 18. sept. List. »Ostschweiz« izjavlja v zvezi z znanim člankom lista »Pravda«, v katerem so hoteli Sovjeti izjavljati politični pritisk na Švico, da se Švicarji ne bodo ujeli na te limanice.

—11—

Oh, ta psiha!

Prispevek k obnovi kmetijske gospodarstva.

Začelo se je zaslivanje prič: Tomaž za ženina. Pepa, Liza pa za nevesto. Vse je napeto pričakovalo razsode. Po dolgih treh urah razprave razglasi sodnik sodbu: »Ker je ženin pustil priprave do konca in je imel priliko, da bi se vsak dan prepiral, kaj bo nevesta prinesla, se obsodi na povrnitev vseh stroškov za ženitovanje in, če ne vzame neveste Nežike, mora plačati balo, ki jo seveda vzame k sebi kot svojo last. Pravdni stroški padejo v njegovo breme in sicer bala v vrednosti 12.000 lir, sodni stroški 3.000 lir.« Zmagoslavno gleda dr. Hvale in čestita Nacetu, še bolj pa Liza in Pepa. Nace pa zamrmra: »Saj sem malo zarčunal za balo,« Nežika si pa otrne solzo. Dr. Saje tolaži Franceta: »To ne bo obveljalo, se bomo pritožili, sodbu mora biti drugačna.«

To je završalo po trgu, ker veliko je bilo zanimanje za izredno pravdo. Tomaž in Franceta sta jo urezala naravnost domov po zavrih, Nace in družina pa po trgu, kjer je počil splošen glas: »Zmagala je psiha in ne telica!«

Srenjci so milovali Franceta, da je ob toliko stroških in se študij, da je mogla sodbu zavreči njegovo pametno ravnanje, ko je vendar vsakemu jasno, da

v kmečko hišo ne spada taka spaka, kot je psiha. Podpečanke pa so privoščile Reparju, češ, ošabnost je uganjala prešerna Liza. Nace se je pa vdajal njenim zahtevam, zato so prišli v sramoto, da se je poroka razrdla! Nežko so pa dekleta milovala, češ, kako se je dala trem faram v zobe zavoljo te prismojene psihe!

Takoj v nedeljo je dobil France sporočilo, naj pride v Slemenca. Vabi ga prijatelj, da mu pove za drugo nevesto. Tudi mati je bila te misli. Li hitro po drugo, da se prva čimprej pozabi! No, in zmenili so se kar lahko. Tomaž je razložil Slemenčevim, kako je bilo in, da je bala že precej pri hiši. Samo skrbelo je Franceta, ali bi vzel psiho ali ne? In drugo bala vred? Nace pa se ni hotel več meniti o tem. »Plataj in hitro odpeljte je bila njegova zadnja beseda. In določila je Suštarjeva mati tako, bala je šla v hišo in šibele, psiha pa pod streho. France ni hotel videti te spake, ker mu je toliko skrbi in stroškov napravila, mati pa še manj.

Tudi Nežika je dobila drugega ženina, a ko so napravljali balo, je Liza nekaj tiho omenila psiho

Letalski teroristični napad na Ljubljano

Ljubljana, 19. septembra. Včeraj, v ponedeljek, dne 18. septembra, je Ljubljana prvič bila napadena od sovražnih letal. Napad, ki je bil terorističen, so izvedla angleška lovka letala vrste »Spitfire«.

Napad je bil izvršen kmalu po 12. uri v sončnem jasnem vremenu. Nad mesto je priletela skupina angleških lovskih letal in kmalu nato so se čuli prvi ostri strelji iz letalskih streljanih. Ta napad in v taki obliki je mogel veljati predvsem civilnemu prebivalstvu, kajti vojaških ciljev, katerih v Ljubljani ni, ni možno zadeti s strelji iz streljanih. Tako so angleška letala obstreljevala med drugim tudi osebnih vlak, ki je ravno vozil v postajo in je bilo pri tem nekaj potnikov ranjenih. Zadetih je bilo tudi nekaj stavovanj meščanov in je bilo tako prebitih nekaj sten in poslopij.

Tako se je nad Ljubljano včeraj prvič znesel bes sovražnega terorizma, tistega terorizma, ki se je tako žalostno in kruto uveljavil nad tistimi mesti, ki so jih angloameriški morilci izbrali za svoj cilj. Z grozo in obsojanjem je do sedaj naše mesto lahko spremljalo poročila o takem načinu letalskega terorizma, sedaj pa je Ljubljana prvič morala občutiti bes angleških letalcev.

Pri tem moramo vnovič najnujnejše opozoriti meščane, da naj z vso natančnostjo in skrbnostjo izvajajo določbe o zaščiti pred letalskimi napadi. Po vseh hišah naj še enkrat pregledajo, če je v vseh zakloniščih vse na svojem mestu, če so z nevarnih mest po hišah ali dvoriščih odstranjene lahko vnetljive stvari in če, je za prvo pomoč vse poskrbljeno. Slehera malomarnost lahko stane življenje nešteti nedolžnih žrtev.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Josipina Strniša. Po težki in dolgotrajni bolezni je 4. septembra umrla v Sežani v 81. letu starosti gospa Josipina Strniša. Blago pokojnico so spremili k večnemu počitku dne 6. septembra na pokopališče v Sežani.

Naj rajna počiva v miru in naj ji svari večna luč! Njenim dragim preostanim naše iskreno sožalje.

ZGODOVINSKI PABERKI

20. kimovca.

L. 1812 se je rodil v Slavini na Notranjskem Matej Milharčič, misijonar v osrednji Afriki. Bogoslovje je študiral v Ljubljani in nato služboval v Vipavi in Dobrovi pri Ljubljani. L. 1851. je šel s Knobleharjem v Afriko in sodeloval na misijonski postaji in šoli v Kartumu. Umrl je 8. oktobra 1853 v Berberu v Afriki.

L. 1863. je umrl nemški pisatelj Jakob Grimm v Berlinu. Bil je tudi velik filolog. Napisal je več znanstvenih del, ki jih odkljuje silovita natančnost in točnost v predelavanju in poznanju ogromnega gradiva. Vendar jih pri nas skoraj ne poznamo. Pa pa so že kmalu prišle do nas njegove čudovito lepo pisane pravilnice, ki so se deloma prevajale ali obnavljale.

L. 1865. je izdal avstrijski cesar septembrski patent. Z njim je odpravil veljavnost februarskega patenta iz l. 1861., ki je dejansko razveljaviljenje oktobrske diplome, v kateri je bila uzakonjena ravnopravnost vseh narodov v Avstriji. Vzrok temu popuščanju centralistične vlade so bile zunanje nepravilnosti. V Nemčiji je prišlo do odločilnega spopada med obema vodilnima zveznicama državama Avstrijo in Prusijo. Pruski predsednik Bismarck je s spretno potezo odtegnil Avstriji vse zavezništvo, sam si pa pridobil na svojo stran Piemont. Osamljena je mislila Avstrija dobiti popolno pomoč od svojih narodov in je zato s septembrskim patentom ukinila februarski patent. Toda bilo je prepozno. Naslednje leto je bila Avstrija premagana od Prusov pri Kraljevem Gradcu na Češkem in ji ni koristila zmaga nad Italijani pri Custozi. Prevlado v Nemčiji je dobila Prusija. Zedinjena Nemčija je bila na vidiku. V Avstriji je padel absolutizem; kmalu je sledil dualizem.

L. 1870 so Italijani v nemško-francoski vojni, po padcu Napoleona III., zasedli Rim in uničili papeško državo. Razmerje med papežem in Italijo je urenila šele fašistična vlada, ki je sklenila konkordat in prepustila mestne dele okoli cerkve sv. Petra v Rimu papežu kot svobodno državo Vatikan.

L. 1905. je v Zagrebu umrl beletrist in pisatelj Vjenceslav Novak. Rodil se je v Senju 1. septembra 1859. Hodil v šolo v Senju in Gospiču in dokončal učiteljske v Zagrebu. Kasneje je bil poslan na konservatorij v Prago in je po končanih študijah služboval v Zagrebu.

Lepa in poštena knjiga je kakor zvest prijatelj. Podpira te, dviga in tolaži.

KNJIGE

»Slovenčeve knjižnice«

v letošnjem letu pomenijo za vsako družinsko knjižnico lepo obogatitev. Bile so posrečeno izbrane in nekatere bogato ilustrirane.

CETRTI LETNIK je s sporedom še bogatejši. Nekaj svetovno znanih avtorjev bo izšlo. Vsak Slovenec, ki mu je obogatitev duha pri srcu, po postal naročnik »SLOVENEČEVE KNJIZNICE«!

KULTURNI OBZORNIK

Ob petdesetletnici SPD (1893—1943)

J. Gregorin: Blagoslov gora

Uredil Boris Režek. — Ilustriral Slavko Pengov. — Opremlj arh. Tone Bitenc. Izdalo in založilo Slov. pl. društvo 1944.

Lansko leto je Slovensko planinsko društvo praznovalo petdesetletnico svojega obstoja, letos pa naši »gorniki« obhajajo dvestoletnico smrti svojega tovariša Janeza Gregorina. Ta dva jubileja, prvi vesel, drugi žalosten, sta se letos združila v izdani lepe knjige, zbrana dela rajnega Gregorina, velikega ljubitelja naših planin, držnega plezalca in obenem pesnika naših gor, pa urednika naših listov »Slovenca« in »Slov. doma«.

Urednik Boris Režek, sam pisatelj planinskih spisov (Svet med Grinčevci), je v pesniški besedi napisal uvod v Gregorinovo Zbrano delo, ob kratkem orisal podoba in duševni lik mladega planinca in pisatelja (živel je od 1911 do 1942), ki pa si je kljub svoji mladosti že pridobil velikih zaslug za slovenski alpinizem in tudi s peresom v roki mnogo storil za njegov napredek, tako da se je ta športna veja pri nas prav v zadnjih desetletjih zelo visoko dvignila. Režek je svoj uvod naslovil Srečanje, srečanje s tovarišem Gregorinom zlasti kot plezalcem, kako je

utrljal nova pota po naših gorah, posebno po Kamniških planinah v robovih Grinčevca, Kočne in Dolgega hriba, in kam se je med prvimi povzpel po severni steni Turske gore ter preplezal tudi vse severne stene v Triglavskem pogorju.

Nič manj vnet pa ni bil za gore tudi s peresom. Ze kot študent na gimnaziju je Gregorin pisal v Zar v letih 1930-32. Tamkaj najdete prve njegove vtise iz narave v obliki kratkih razprav, pa tudi že črtice in celo novelice. Pisal pa je tudi že znanstveno in poučno o gorah, o umetnosti in književnosti, ter o vseh teh temah tudi predaval v dijaških društvih. Kot član Zora je celo igral pri njegovi prireditvi v Ljubljani Drami. Iz Zora je kot pesnik naših gor stopil v Planinski vestnik (dva prispevka), v podlistek Slovenca in Slovenskega doma ter k Planinski matici in pisal polno desetletje, dokler mu 1942 smrt dobesedno ni izrgala peresa iz rok.

Sedaj je ob dvestoletnici njegove smrti izšlo Gregorinovo Zbrano delo, prvo te vrste v slovenski planinski književnosti. V priložni knjigi je urednik Boris Režek, njegov prijatelj ob knjigi in po gorah, zbral do malega vse Gregorinovo pisateljsko delo iz dvajsetletnega književnega delovanja rajnega našega urednika. S tem je Režek opravil pomembno pietet-

Kjer koli je kakšno srečno ognjišče, tam je mati, ki pozablja nase. (Bazin.)

Koledar

Sreda, 20. kimovca: III. kvartir: Agapit I., papež; Faveta, devica in mučenica; Filipa, mučenca.

Cetrtek, 21. kimovca: Matej, apostol in evangelist; Ifigenija, devica; Aleksander, škof in mučenec; Jona, prerok.

Kino Matica

»Proces Casillia« ob 16 in 19.

Kino Union

»V senci gore« ob 16 in 19.15.

Kino Sloga

»Slučaj Derugas« ob 16 in 19.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarnarje: dr. Kmet, Ciril - Metodova cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mesni trg 4, in mr. Ustar, Štepančurjeva ulica 7.

Omejitve potrošnje električnega toka

Šef Pokrajinske uprave je izdal naslednjo uredbu:

1. Industrijski obrati morajo v času od 10 do 13 električne motorje izklopiti in z delom z njimi prenehati.
2. Tiskarne ne smejo obratovati z električnimi motorji v času od 11-11.15.
3. Rokodelski obrati, ki obratujejo z električnimi motorji do skupne jakosti nad 2KS, morajo motorje izklopiti v času od 10 do 13 in delo z njimi ustaviti.

Oni obrati iz točk 1, 2 in 3, ki ne morejo prekiniti obratovanja z električnimi motorji od 10 do 13. odn. od 10.30-13.30, naj vložijo pismo obrazloženo prošnjo na Pokrajinsko upravo, oddelek za trgovino, obrt in industrijo, za komisijsko preverbo in odločitev glede event. obratovanja tudi v tem času.

Prednje določbe stopijo takoj v veljavo.

Mestna elektrarna bo kontrolirala izvršitev te odredbe in proti kršiteljem nastopila v emisu določb zadnjega odstavka odloka z dne 7. avg. 1944, VIII. št. 4549-4.

strovinama — saj Krajčev portret smemo ceniti za vsak slovenske portretne umetnosti — pa se vrste portreti soproge zdravnik dr. Rakovec, živahno razgibana slika soproge industrijalca Keržeta, obenem pa tudi oba portreta njegove hčerke in sinčka, še skoraj končana slika gosposidne Božičeve, vsakine glavne urednika Jurčeca, impozantna slika industrijalke ge. Bernolove — sama dela, ki so zares portreti, obenem pa tudi odlične slike. Za Sternenovo pot je pa posebno značilen portret nečakinje upravnika Narodne galerije Zorman, ker je mojster tu krenil iz živahnih toplotih barv v vso hladno plemenitost citronasto rumeno do temnodimne barve. Posebno nobleso je mojster izrazil na podobi industrijalca Vladimirja Premrova, kmalu bo dokončan žen. portret, a najbolj uren je mojster pri portretiranju samega sebe v družbi svojih najbližjih prijateljev prof. dr. Franceta Steteta in Ante Gabra, medtem mu pa tudi že sedita dr. Pogačnik in gospa Kolarjeva. Vseh portretov menda še nismo našli, zato pa moramo vrsto Sternenovih slik dopolniti še z dvema žen. skicama. naravne velikosti in z več studijami in skicami, samimi predeli še večjih mojstrov.

Ze pri tej obliči del, ki jih je mojster ustvaril po svoji razstavi, smo prisiljeni, da mu na pragu 75. leta voščimo in od njega zahtevamo, naj se vsaj malo odpolje. Toda mojster je neubojljiv, saj je med tem časom osvežil in skoraj že zaključil restavriranje prekrasnih stenskih slik nesmrtnega Kremser-Schmidta v kapelici Gruberjeve palače, kjer je sedaj poštna direkcija. S tem svojim delom nas opozarja na svoje zasluge za odkritje in ohranitev spomenikov naše umetnosti, ki se jim z obnovo te kapele pridružuje najbolj blesteči in najdragocenejši biser.

Ob častiljivem prazniku neprestanega dela, uspehov in zmag nam mojstru ni treba peti slave, ker si jo ustvarja sam z vedno višjim poletom v nesmrtnost. Samo skromno in tem bolj pristrano voščilo mu prinašamo, naj bi se vedno bolj zavedal dolžnosti svojega vrhunskega častnega občinstva ter tako tam čim večkrat iskal oddiha in okrepite za ustvarjanje mojstrovine večne mladosti.

no delo, saj so bile Gregorinove stvaritve doslej raztresene po revijah in kot feljtoni po naših listih. Zbrano delo Janeza Gregorina prica, da mladi časniki ni bil pisatelj velikega teksta, marveč pesnik krajših črtic, skic in novelic. Menda mu je smrt, ki ga nam je prezdolaj pobrala, preprečila veliki načrt, da bi bil napisal obsežni, največji slovenski roman z naših gor, ki bomo zdaj pač še morali čakati nanj...

Zbrano delo Gregorinovo je zelo bujno in raznovrstno: tu najdete globoko miselno zajete razprave, duhovite eseje o planinskih motivih v književnosti, opise in orise z naših gor, črtice, novele in liste iz dnevnika, ki segajo v čisto književnost. Gotovo nas najbolj mika spoznati Gregorinovo besedno umetnost, njegovo leposlovje, kajti prav to je v resnici njegova prava last, medtem ko je v strokovni literaturi pač mnogokaj naučenega in privzetega od drugod. V leposlovju bi med daljšimi teksti navedli noveli Pot v megljo in Pozno neurje, refleksije Trije ljudje v snegu, Čelešnik in Smrt. Najzrejši sta vsekakor noveli Pot v megljo in Pozno neurje. Pot v megljo je motivno in snovno zelo mikavna gorska zgodba resnične književne vrednosti in prica, kako napeto zna Gregorin pripovedovati pa kako dramatično zna razgibati dejanje ter ga posebno proti koncu zaostri. Obvede noveli nam odkrivata tistega Gregorina, ki je imel posebno bistro oko za naravo in za človeka v nji, nič manj ostro pa ni

Obvestila Prevoda

Delitev dodatnega obroka maščob za bolnike in delavce

Od 22. do 30. septembra prejmejo bolniki in delavci pri spodaj naštetih trgovcih dodatni obrok maščob, in sicer:

a) bolniki na bolniški nakazila v količini, ki je na nakazilu vpisana, in sicer: olje pri svojem stalnem trgovcu, zaseko pri enem spodaj naštetih trgovcih;

b) osebe, ki so v posesti dodatnih živilih nakazila za delavce pri težkih in najtežjih delih, izdanih od mestnega prekrbovalnega urada v Ljubljani (s pretiskanimi rjavimi in rumenimi črtami):

100 gr zaseke na odrezek TD 7,

200 gr zaseke na odrezek NTD 13;

c) osebe, ki so v posesti dodatnih živilih nakazila za delavce pri težkih in najtežjih delih, izdanih od mestnega prekrbovalnega urada (za delavce izven bloka) in prekrbovalnih uradov na Ježici, Rudniku, Dobrunjah in Polju (s pretiskanimi rjavimi in rumenimi črtami ter črko »B« rdeče barve):

220 gr zaseke, in sicer 100 gr na odrezek TD 7 in 120 gr na odrezek TD 9,

320 gr zaseke, in sicer 200 gr na odrezek NTD 13 in 120 gr na odrezek NTD 18;

d) osebe v ostalih občinah, ki so v posesti dodatnih živilih nakazila za delavce pri težkih in najtežjih delih (s pretiskanimi zelenimi črtami) so upravičene nabaviti pri avdijah stalnih trgovcih, samodelniki pa tudi pri spodaj naštetih trgovcih v Ljubljani, zaseko v količini in na odrezke, ki so navedeni pod b), kakor v mestu Ljubljani.

Zaseko bodo delili sledeči trgovci:

Kačar, Vodnikov trg 87; Avsee, Beigrad 13; Lunder, Rožna dolina, C. II.2; Svetlina, Kongresni trg 3; Kačar, Sv. Petra cesta 67; Sarabon, Zaloška cesta 1; Pengov, Karlovaška cesta 19, in Nabavljalna druga uslužbenec državnih železnic za člane.

Urejene odrezke in nakazila bodo trgovci oddali mestnemu prekrbovalnemu uradu v zanje določenem roku skupaj z vsemi ostalimi odreski živilih nakazila.

Solske vesti

Združenje trgovcev v Ljubljani naznaja, da bo vpisovanje v Trgovsko strokovno nadaljevalno šolo za vse razrede v dneh od 26.-29. septembra v pisarni Združenja (Trgovski dom), vsakekrat od 9-11. Poznejšega vpisovanja ne bo. Novinci morajo biti stari 14 let in morajo predložiti pri vpisu zadnja šolska spričevala, učno pogodbo in zdravniško potrdilo. Za sprejem v šolo mora imeti vsak novinec najmanj tri razrede srednje ali meščanske šole oziroma osem razredov osnovne šole. Učenci z dovršeno nižjo srednjo ali meščansko šolo s izpitom imajo prednost. Učenci z manjšo predizbrabo bodo sprejeti le v primeru zadostnega prostora v šoli. Vsak učenec plača pri vpisu 500 lir šolnine, novinci pa poleg te še 100 lir vpisnine. Učenci III. razredov plačajo poleg šolnine še 100 lir oprotnine. Bivši učenci se vpisujejo s predložitvijo lanskega šolskega spričevala. Popravni in razredni izpiti bodo v ponedeljek, 25. septembra, ob 14. Pismeni zaključni izpiti bodo v torek, 26. septembra ob 14, ustni pa v istem času v sredo, 27. septembra. Redni pouk se bo pričel 3. oktobra 1944 ob 14. Podrobnosti bodo razvidne na šolski deski pred vhodom v šolo.

Dramsko gledališče

Sobota, 23. septembra, ob 18: »Kozarec v deo. Izvon.

Nedelja, 24. septembra, ob 17: »Maturae. Izv.

KUPITE - BERITE!

Narod naš umreti noče: 5 L

Raj torej? 4 L

Na svoji zemlji svoj gospod 4 L

TURJAK

7 lir

Drobne novice

Možje in fantje! V petek, dne 22. septembra, bo v stolnici ob 19 zopet molitvena ura za blagor naroda in domovine. Iskreno ste povabljeni vsi!

Nameste venca na grob pok. g. Leopolda Bullingerja je darovala družina Eileta Ivan za Vincencijevo konferenco Sv. Cirila in Metoda — Bežigrad 200 lir, za kar se konferenca darovalcu iskreno zahvaljuje. Bog plačaji!

Spored simfonističnega koncerta, ki ga bo priredil pomolnol radijski orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Siljanca v ponedeljek, 25. septembra, ob 19 v veliki unisonski dvorani, je naslednji: Ludwig van Beethoven: »Coriolan«, uvodna glasba; Aleksander Borodin: II. simfonija v h-molu; Allegro, Scherzo Prestissimo, Andante, Finale; Richard Wagner: Bakanal iz opere »Tannhäuser«; Antonin Dvofak: V prirodi, uvodna glasba; Anton Lajovic: Pesem jeseni, lirčna simfonijna pesnitev; Edward Grieg: V jeseni, koncertna vertura.

Kdor spoštuje protikomunistične bore, bo bral o žrtvah in borbah, ki so jih za narod in za lepo bodočnost Slovencev doprinesli turjaški junaki, zato vzemi v roko knjigo »Turjak«, ki je ta dni izšla.

Opozorilo in vabilo. V nedeljo, 24. t. m., ob 83letnici Slovske smrti, pohljimo k Mariji Pomagaj, kjer bo ob 8. v. maša zanj, ki je živel in delal za Cerkev, šolo in dom. Čim dalje gremo časovno od njegove smrti, tem življe nam stopajo pred oči njegova pedagoška načela. Doba, ki jo preživljamo, nam kliče: Nazaj v šolo in vzgojo Slovske! Če bi bila šola in vzgoja ostala taka, kakršna je hotel imeti Slovske, tedaj bi ne preživljali slovenski narod tako žalostne tragedije, kakršno preživlja danes! Da bi nam vrnil Bog Slovskega duha pri vzgoji in pouku, je naša dolžnost, da v ta namen tudi molimo in Ga prosimo vsi, ki se v vzgojo in poukom posvečajo. K udeležbi vabimo zato vse katoliške mislece učitelje-lice ljudskih, meščanskih in srednjih šol, vabilo pa tudi vse katoliške starše, saj je rekel Slovske: Cerkev, šola in dom so morajo za roko držati Slovske nam bodi stebor, okrog katerega naj se strnejo vsi vzgojitelji! Le narod, ki bo imel z verskimi nazori prežate vzgojitelje, ne bo propadel! To imajmo pred očmi in zaupajmo Vanj, ker On je resnica, pot in življenje! V slogi je moč! — Slovskeva družba v Ljubljani, dne 20. septembra 1944.

Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 211, se vrši tudi v poštneba dnevo. Dijakom in mladim izven Ljubljane priporočamo naj se vpišejo čim prej, da bodo dobili pravčasno potne dovolilnice. — Podrobne informacije daje ravnateljstvo.

NOVO! Cerkvenih očetov izbrana dela Sv. Cecilija Cipriana izbrani spisi

I. del: PISMA

Druga zelo pomembna izdaja. 322 strani.

Cena L 95.—, vez. L 120.—.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pred škofijo 5 — Miklošičeva c. 5

»Odsodnja shajna Jadranske primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 20. september:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 12 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Glasba za premor — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda — 12.50 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Koncert spodnjejskega orkestra — 14 Poročila v nemščini — 14.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Vseku nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Otroško uro vodi Slavica Vencaja — 17.45 Muhavosti — 18.30 Drobni napovi — 19 Slovenske napove poje tercet sester Dobrkovič — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Razglodi — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Goethejeva lirika v pesmi in besedi, sodelujejo Truda Kellner, Elfriede Josma, pojeta Dušan Pertot in altistinja Eliza Karlovičeva, spremlja na klavirju Marjan Lipovšek — 21 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Pisana ura — 22 Poročila v nemščini, napoved sporeda — 22.15 Prenos osrednjega nemškega sporeda: Prijetni spomini — 23 Prenos osrednjega nemškega sporeda.

Berite »SVET«

alne in politične razmere tistih dob. Vse to nam potrjuje uvodničarjevo trditev, da se je Gregorin mnogo ukvarjal s svetovnimi dušeslovci in filozofi, posebno z Nietzschejem.

Zbrano delo nosi naslov Blagoslov gor, to je po zadnjem Gregorinovem gorskem spisu iz koledarja Mohorjeve družbe za leto 1942, del te zgodbe je še povečan z odstavki njegovega uvoda v knjigo O borbi z goro, del pa je vzlet iz Slovenskega doma 1937.

Tako je razen nekaj prevodov in nekaj po drugih virih posnetih člankov časnikaškega značaja in še nekaterih drobcev v priložni knjigi vsa Gregorinova pesniška in pisateljska žetev. Knjiga prinaša tudi seznam Gregorinovih plezalnih tur ali prvenstvenih vzponov, kakor pravi Režek, v času od 1927 do 1938. Urednik Režek in založnik Slovensko planinsko društvo sta na ta način opravila delo, ki so ga slovenski planinci prav gotovo dolžni svojemu tovarišu in vzorniku. Obenem pa se je to izdajo Gregorinovega Zbranega dela lepo oddolžilo svojemu tovarišu slovensko časnikaštvu, slovenski kulturi, posebno književni svet pa svojemu pionirju moderne planinske črtice in novele.

F. J.

Pri večerajšnji oceni Balantičevega Venca in Šalijevega Speva rodni zemlji je po pomoti izostal podpis kritika F. J.

Plačevanje prispevkov pri Pokrajinskem vojaškem uradu

Vojaški urad pokrajinske uprave (Poljanska cesta 2) bo izplačeval dosedanjim upravičencem pripadajoče pristojbine po naslednjem redu:

1. podpora za mesec september 1944 svojcem civilnim internirancem in konfinirancem, in sicer: od 25.-27. septembra za upravičence iz Ljubljane, od 28.-30. septembra za one izven Ljubljane;

2. začasno pokojnino za mesec oktober 1944 aktivnim častnikom, vojaškim uradnikom in podčastnikom bivše jugoslovanske vojske: od 2.-5. oktobra;

3. preživnino za mesec oktober 1944 svojcem vojnih ujetnikov aktivne in rezervne jugoslovanske vojske, in sicer: od 2.-3. oktobra za upravičence iz Ljubljane, od 6.-10. oktobra za one izven Ljubljane.

Podpora se izplačuje gornje dneve od 8-12 in od 15-17, razen sobote popoldne in nedelje.

Izplačevanje 1. oktobra odpade, zaključno pa 10. oktobra.

Za časa izplačevanja se nove prošnje ne bodo reševale, niti se ne bodo dajala pojasnila strankam, temveč šele po 11. oktobra v uradnih urah, t. j. od 9-11.

Upravičenci so dolžni predložiti tele listine:

a) osebo izkaznice;
b) pošto svojega člana iz vojnega ujetništva, internacije oz. konfinacije, pisano vsaj junija 1944 ali pozneje in naslovljeno na upravičence, ki podporo sprejema (na očeta ali mater od sina; na ženo od moža; na otroka od očeta), ne pa na druge osebo izven ljubljanske pokrajine. — Tako pošta mora imeti naslov obeh strank in uradni poštni žig ter se smatra kot uradni dokument.

Ako take pošte upravičence nimajo, potem mora predložiti potrdilo rajonske policijske stražnice (za Ljubljano) oz. potrdilo pristojne občine (za okolice), da se omenjeni član družine še ni vrnil domov.

Tako potrdilo zamenjuje edino lahko uradno potrdilo Rdečega križa, ako navaja, kje se dotičnik nahaja in ako je izdano vsaj meseca junija t. l.

Kdor izmed upravičencev ne more priti osebno, lahko pooblasti pisмено drugo zaupljivo osebo (oni izven Ljubljane n. pr. gr. župana, tajnika, uradnike prehrane), katerim naj se izroči tudi vse, kar je pod a), b) in c) označeno.

Ako občinski organ želi dvigniti pripadajoče prejemke za vse, ali več upravičencev iz občine, naj se za vse take člane, nahajajoče se v vojnem ujetništvu, internaciji ali konfinaciji, ki se še niso javili a pošto, napravi skupen seznam, potrjen od župana in tajnika, s pripombo, da se dotičniki še niso vrnil domov. Seznam naj obsega sledeče podatke: tek. št., ime in priimek voj. ujetnika, interniranca ali konfiniranca; ime in priimek upravičenca in številka njegove osebne izkaznice. Za one osebe, ki so se javile a pošto, naj se ista predloži.

Pripominja se, da se bo denar izdal edino proti predložitvi navedenih dokumentov.

c) Ako upravičence sprejema podpora za več oseb v družini, je take dokumente predložiti za vse člane iz družine.

Družinam interniranih, konfiniranih ali priprtilih razvrščenih in nerazvrščenih ujetnikov države, pokrajine ali drugih javnih in pomočnih ustanov ne pripada niti preživnina niti splošna kakšna podpora pri tukajšnjem uradu.

Pokrajinski vojaški urad.

Prijetni dnevi za sončenje

Prav prijetni dnevi za sončenje ob bregovih Ljubljane! Na Spici in tudi v mestnem kopališču ob Ljubljani je še vsak dan popoldne zelo živahno. Kopalni športniki in »gadjaci«, kakor pravijo saljivi Ljubljanci zelo treniranih koplecev, se še vsak dan lepo sončijo in koplejo. Med njimi vlada še prijetno veselje. Kopalna sezona je drugače končana. Letos je bila pač v avgustu zelo ugodna in prijetna.

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

O oddaji posnetega mleka inozemskim delavcem je izšel poseben odlok prehranjevalnega urada za Koroško in Kranjsko, po katerem bodo vse te osebe deležne iste količine mleka kot domačini na podlagi svojih tedenskih izkaznic za mleko. Odlok je izšel 12. sept. t. l.

Umrla sta posestnika Marija Mertlič roj. Ogerčnik in Simon Ogris, 44 letni delovodja v Celovcu.

S Spodnje Stajerskega

Spodnještajerska dekleta so si pridobila zaslužno zaponko. — Poleti je 250 spodnještajerskih deklet bivalo v kopališču Thurnersee na Koroškem in v Rogaski Slatini in obiskalo več športnih taborišč. Pri tem so si dekleta pridobila 81 državnoplačnih priznanj in 150 zaslužnih zaponk.

Slavnost v Veliki Nedelji pri Ptuj. V nedeljo 17. t. m. je velikonedeljska krajevna skupina prejela zastavo kot znak zasluge, ki si jih je ta skupina pridobila v treh letih svojega delovanja. Velikonedeljski so v treh letih prezidali občinsko hišo, zgradili lope za poljedelske stroje, dalje stavbe za otroške vrtce, gasilske domove in priredili krasna športna igrišča. Vse prebivalstvo je s tem pokazalo vse razumevanje za blagor svoje domovine.

Znana Mariborčanka umrla. V sanatoriju v Pragi je po dolgem trpljenju umrla mariborska hotelirka Marija Zemljčič, stara 55 let. Rajnica je od leta 1921 vodila znani hotel »Orel« v Mariboru.

Nesreče. Sestletna Marija Levanič iz Dobovca pri Rogatcu se je polila z vrelo vodo in si prizadejala hude opekline po levem delu telesa. Stirisestletni Franc Zemljčič s Tezna pri Mariboru je padel z voza in si poškodoval glavo in roko. Oba so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Iz Hrvaške

Poglavnikov govor po zadnji prenosni hrvaške vlade. Po zadnji prenosni hrvaške vlade, pri kateri sta bila iz vlade odstranjena predvsem vojni minister Ante Vokić in notranji minister dr. Lorković, je imel Poglavnik dr. Pavelić govor pred zbranimi ustaškimi funkcionarji v dvorani zagrebaške Delavske zbornice. V svojem govoru je med drugim poudarjal, da danes na Hrvaškem ni nikogar, da bi sploh kdaj, najmanj pa danes, hotel zavreči hrvaško državo in si namesto nje zaželeli kakke druge. Sedanja generacija je doletela čast, da je to državo ustanovila, ta generacija ima pa sedaj tudi dolžnost svojo državo braniti. Tudi v preteklosti, kadar se je hrvaški narod res hotel boriti, je vedno dosegal svoje cilje in zmagoval, če so se pa Hrvači v preteklosti notranje razdvajali, so v takih primerih doživljali poraze. V teh časih pa, ko se odloča o političnih interesih posameznih narodov, o biti ali ne biti, se mora tudi hrvaški narod zavesti, da mora biti odločen in skladen. Poglavnik v nadaljnjih izjavah poudarja, da mora vsak vršiti svojo nalogo in dolžnost ter delati za svojo domovino in zanj skrbeti, ker za ostalo skrbje že drugi čimurijo. Nato je po Poglavnik navzočim ustaškim funkcionarjem pojasnil potrebo zadnje prenosne hrvaške vlade ter je dobesedno izjavil: »K meni je prišel moj bivši minister za domobranstvo in mi predlagal, naj razpustim ustaše. Kakor sem na to reagiral prav tako bi reagiral, če bi mi bil predlagal, naj n. pr. razpustim hrvaško domobranstvo. Hrvaški domobranci in ustaši so enofarna vojska in to hrvaška. Eni in drugi živujejo svoja mlada življenja za obrambo hrvaškega naroda in države. Jaz sem organiziral ustaše, da pobijajo notranje rovarje, redna vojska pa, da gradi državo. Hotel sem namreč doseči, da bi bili ustaši okretnejši in bolj pripravljeni za borbo z odmejniki in da laže nastopajo v tolovajskih borbah. Razpust ustašev bi pomenilo omadeževanje krvi tisočih in tisočih hrvaških borcev, ki so darovali svoja življenja za Hrvaško. To bi pomenilo odpreti desno krilo naših obožanih sil ter odvzeti najboljšo podporo hrvaškim obožanim silam, t. j. hrvaškemu domobranstvu. Vprašal sem ga zakaj. On mi je odgovoril, da se Angleži, če bodo prišli sem, ne bodo hoteli pogajati s stran-

karsko vojsko.« Poglavnik tu poudarja, da ima prav enako zaupanje v ustaše, kakor v domobrance ter pravi za oboje, da bodo vsi skupaj v bratskem objemu ali zmagali ali pa umrli.

Za svojega prejšnjega notranjega ministra dr. Lorkovića pravi Poglavnik, da mu je izjavil: Uredilo se bo in se že pripravlja, da se na Hrvaškem ne bo nikomur nič žalega storilo. Tudi z Vami, Poglavnik, bodo postopali kulturno. Temu ministru je Poglavnik odgovoril, da ne potrebuje kulturnega postopanja. Tu Poglavnik omenja svoje življenje v emigraciji ter poudarja, da tudi sedaj lahko umre, če bi bilo potrebno, samo, da bi živel hrvaški narod. Nadalje poudarja, da je hrvaška pot jasna in da te poti Hrvači niso izbrali šele pred tremi leti, temveč že pred 80. leti. Končno izjavlja, da bodo Hrvači ostali brezpogojno zvesti svojemu zavzetiku.

Kakor smo že poročali, sta bila oba prejšnja hrvaška ministra Vokić in dr. Lorković na podlagi obsodbe velikega sodišča, pristojnega za pripadnike Poglavnikove telesne straže, takoj odstranjena iz vrst Poglavnikove telesne straže.

Vsaskdanje Ljubljana po kronistovih zapiskih

V četrtek bo sodba dr. Hafnerja

Razprava proti zdravniku dr. Janku Hafnerju je trajala v ponedeljek popoldne in popoldne do večera s primernimi presledki. Po zaslišanju nekaterih, za proces ne toliko važnih prič, je senatni predsednik s. o. s. dr. Julij Felaher zaključil dokazno postopanje, nakar so se ob 11. dopoldne začeli govoriti državne tožile in obrambe.

Državni tožilec g. Branko Goslar je po splošnih uvodnih besedah, s katerimi je obrtjal okolje in ozračje sedanjega viharnega časa, ko je človeško življenje padlo na najnižjo vrednostno stopinjo, v vseh podrobnostih in vsestransko analiziral podatke in uspehe dolgotrajne razprave. Njegova s krepkimi argumenti podprta izjavljanja je prekinil alarm. Državni tožilec je nato nadaljeval svoj obtožilni govor ob 15. na popoldanski razpravi ter je predlagal obtožbeno obsodbo v smislu obtožnice. Njegov

govor je trajal nad dve uri. Zastopnik zasebnega udeleženca dr. Ivan Tavčar se je pridružil izvajanjem državnega tožila, poudaril še nekatere okoliščine ter navedel odškodninske zahtevke zasebnega udeleženca. Branilec dr. Aleš Peršin je v svojem nad dve uri trajajočem govoru skušal obtožbeno krivdo omiliti ter je plediral za njega oprostitev.

Po končanih govorih je senatni predsednik objavil, da bo sodba v dr. Hafnerjevem procesu objavljena v četrtek, 21. t. m., ob 11. dopoldne v porotni dvorani.

Cigavo je kolo?

Policijska stražnica v Grosuplju je 3. avgusta zaplenila moško kolo znamke »Prestor«, svetlozeleno pleskano s tov. številko 685.221. Kolo je bilo najbrž ukradeno. Lastnik naj se zgleda na omejeni stražnici ali pa na ljubljanski glavni policijski, soba št. 13, III. nadst.

Sport

NOGOMETNI TURNIR ZA NAGRADO 25 USNENIH ZOG

(dar tovarnarja Mergenthalerja)

V nedeljo popoldne so seniorska moštva odigrala prvo kolo turnirja. Sodelovalo je 6 moštev. Tekme so bile na igrišču SK Ljubljane, gledalcev je bilo okrog 300.

IZTOK: ZABJAK 10:1 (3:1)

Že po začetnem udarcu se je videlo, da Zabjak ne predstavlja za Iztoke pravega nasprotnika. Sicer je izenačujoči gol padel že v 10. minuti prvega polčasa, toda to je bil tudi zadnji resnejši napad na Istokova vrata. Vse ostali del igre je potekel v premoči zmagovalca. — Rezultat bi bil brez dvoma večji, če bi v prvem polčasu igrali polnih 45 minut.

Moštvo Iztoke je lepo zaigralo. Moštvo je sicer vezano, vendar žoge še popolnoma ne obvlada, kar se sveda pozna pri tempu igre. Napad je svojo nalogo dobro izpeljal, zlasti, ker ga je desno krilo zalagalo z lepo podanimi žogami.

Zabjakova igra je bila zelo raztrgana. Napad ni imel z ostalimi igralci skoraj nobene zveze. Večkrat sploh ni kazal volje za start in je tako marsikatero lepo priliko pustil v nemar. Moštvo je treba predvsem volje do resnega starta in več točnega podajanja. Sodli je g. Pušenjak.

LJUBLJANA: VIČ 13:0 (4:0)

Kot drugi par sta nastopili moštvi Ljubljane in Viča. Igra je potekala v izraziti premoči Ljubljane, kljub temu je bila bolj razgibana kot prejšnja. Borba se je vršila večinoma pred golom Viča.

Igralci Viča so v začetku krepko pritiskali, toda obramba Ljubljane je vse te napade prestrigala. Kasneje, v drugem polčasu, so sicer še prešli v napad, toda brez uspeha. Igralci so pokazali resno voljo doseči kak uspeh in so se zato tudi potrudili. Napad je imel sicer več prilik, da bi se izkazal, pa je moral končiti pred hitrimi nogami igralcev SK Ljubljane.

Ljubljana je zaigrala svojo povprečno igro. Nasprotnik je bil prešibek, da bi šteli veliko lepih kombinacij kot poseben uspeh.

Vse moštvo je uigrano. Podajanje je zelo precizno. Proti koncu igre se je vsaka res prava kombinacija končala z golom.

HERMES: MLADIKA 4:1 (2:1)

Zadnja partnerja sta najbolj zanimivo igrala. Njuna igra je bila večinoma odprta, se v drugem polčasu je Mladika bila v lahni premoči. Iz tega tudi sledi, da rezultat dejansko ne odgovarja poteku igre. Tekma je bila mestoma zelo napeta in je gledalec vsaj v neki meri nudila nekaj športa, nega užitika.

V začetku je bila igra odprta, napad je rodil protinapad. Mladika je sredi prvega polčasa dala prvi gol, kmalu za tem je Hermes izenačil i nše pred polčasom prešel v vodstvo. Drugi polčas je potekal v delni premoči Mladike. Igralci so večkrat obseдали Hermesova vrata, kar priložito tudi stvilni kotli. Izenačenja ni bilo. Nasprotno. Hermesom se je posrečilo v času odprte igre z dvema neubranljivima streloma zagotoviti ej zmago.

Moštvo Hermes se je izkazalo, da je v dobri kondiciji. V tekmi eta se zlasti izkazala napad in obramba. Vendar pogrešamo trdne povezanosti napada in krilskih vrst ter hitrega oddajanja žoge.

Mladika je a svojo igro presenetila. Ugajala je neka lahkoča v igranju, točnost podajanja in tehnika. Napad in njega deeno krilo je večkrat presenetilo nasprotnike. Po dajanju je bilo sicer točno, manjkalo je le hitre odločitve pred golom. Odločilno eta posegla v igro branilec. Rešila eta mnogo kritičnih situacij in žogo točno podajala preko srede igrišča. Moštvo Mladike bo pri večji vigranosti in kondiciji lepo napredovalo.

Obe tekmi je sodil g. Dolinar. Pri drugi je spregledal nekaj napak v nemalo nezadovoljstvo igralcev Mladike in njenih navijačev.

Isto nedeljo dopoldne so juniorji odigrali prvi dva tekmi po 2x30 minut, in sicer: Ljubljana: Vič 0:0, Mladika: Zabjak 7:0.

SD Izток. Strogo obvezen trening v sredo in petek za mladinsko moštvo. Načelnik.

MALI OGLASI

Službe

DEKLE
pridno in pošteno — isčem. Plača in hrana dobra. Kresnik, Cesta na Rožnik 16. (b)

SLUŽKINJO
(polg perice), pridno, starejšo, isče družina treh oseb v stalno zaposlitev. Hrana in plača dobra. Slomškova št. 31, zgornji vr. (b)

POSTREZNICO
pridno, isčem od 8 do 12 in od 14 do 19. — Plača dobra. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 8324. (b)

Poizvedbe

OTROSKA DOKOLENKA
je bila zgubljena v nedeljo od Dolenjske ceste čez Golovec proti Rakovniku. Najdite! Naj jo odda na naslov: »Hrovec, Dolenjska 13, proti nagradi, (b)

OTROSKI PLAŠČEK
siv, je bil izgubljen v parku pod otroškim igriščem. Pošten najdite! Naj jo odda v upravi »Slovenec«, (b)

Soba

CISTO SOBO
zračno, s posebnim vzhodom, isče miren in soliden gospod. Ponudbe z navedbo cene na upravo »Slovenec« pod »Točen plačnik« 8194. (b)

Glasba

KLAVIRSKO HARMONIKO
belo, s enim registrom, 60 bas, znamke (Pignini Marika), damski model, dobro uravnoteženo — bi zamenjal po možnosti za isto tako moški model. — Pinaut Viktor, Ljubljana, cesta 30. (g)

KUHINJSKE OPRAVE

kompletne, kakor tudi posamezne stole in stokerle, kupite najugodnejše pri mizarstvu KRŽE — VRHNIKA. Ogleda se v skladišču Ljubljana — Ciril Metodova 47b — poleg kavarnu Majcen.

KINO »SLOGA«

»Slučaj Deruga«
V glavni vlogi: Willy Birgel, Geraldine Katt. PREDSTAVE ob 16 in 19!

KINO »MATIC«

Heinrich George v modernu režiranem filmu
»Proces Casilla«
Dagny Servaes, Jutta Freyba, Albert Hehn. PREDSTAVE ob 16 in 19!

KINO »UNION«

Prekrasen alpinistični film
»V sencil gora«
Attila Hörbiger, Hansi Knotek. PREDSTAVE ob 16 in 19.15!

Josipino Strniša

posestnik
v št. letu starosti. Pokopali smo jo 6. septembra v Sežani. Sežana, Trbovlje, Ljubljana, Slov. Bistrica. Zalujoča rodbina SENCAR.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 13

Thordsen je natančno položil toliko prijaznosti v običajne besede, kolikor se mu je dozevalo pravilno; pri tisk roke je bil še nekoliko bolj tuj, kot bi bil želel. Senca negotovosti na župniku ga je opozarjala, naj bo na preži. Očividno ni prišel zaradi kupčije. Saj je bil župnikov obračun s trgovsko družbo tudi zmeraj v najlepšem redu.

»Motim, kaj ne,« se je župnik opravičil.

»Prav nič ne, Sera Sturla. Prosim, izvolite sestiti in je pokazal na stol, ki je bil najprikladnejši.

Sera Sturla se je usedel.

Faktor Thordsen je vzel škaflo s smotkami z blagajne, ponudil jo je župniku, prižgal je vžgalico in se usedel nasproti svojega gosta — in je čakal. Bila sta sama v pisarni.

Sera Sturla je nekajkrat počasi potegnil iz smotke.

»Nekaj je, o čemer bi rad z vami govoril, gospod Thordsen, nekaj malega.« Sera Sturla je še zmeraj okleval. To botavljanje, ki se ga je povsem

zavedal, mu je bilo tako nenavadno, da se mu je ta trenutek zares zadelo, da je prevzel jako neprijetno zadevo.

Nato pa se je zbral.

»Poslušajte, gospod Thordsen,« je spregovoril na svoj prijazno-resni način, »prejle je bila neka ženska pri meni. — Ne smete biti hudi, čeprav se vam bo dozevalo, da se vmešavam v stvari, ki me nič ne briga. — Torej prejle je bila pri meni neka stara ženska...«

»Že vem; Lauga,« je odvrnil faktor malce v zadregi, hkrati pa razdražen, da je po tistem sam pri sebi preklinjal. Se bolj se je utaboril zadaj za hladnim, ljubeznivim smehljajem.

»Res je, Gudlauga z Bergija je bila. Povedala mi je, da ji vaš skladiščnik Metuzalem noče dati nobenega dela več, ker je včeraj — in sicer iz jako žalostnega vzroka, ki vam je nemara že znane — faktor je prikal — »zbežala od dela, ne da bi prej prosila njegovega dovoljenja. Povedala mi je dalje, da je bila tudi pri vas. In ker se mi zdi mogoče, da obstoja iz vaše str-

ni kako nesporazumljenje — ali slučajna nejevolja — njeno neprijetno ponašanje ji je zares v kvar — sem uslišal njeno prošnjo, da pojdem v tej zadevi k vam. Saj veste, gospod faktor, kakšen udarec je to za tako žensko, če nenadoma izgubi delo in vse upanje na kako zaposlitev — vsaj tako sem jo razumel — tu pri trgovski družbi! Saj je skoraj nemogoče, da bi tu v mestu dobila sicer kako delo?«

»Pa naj gre kam drugam, dela je na zvrhane kupe za žensko, ki delati hoče. Na primer zunaj na deželi!«

»Vendar pa veste, gospod Thordsen,« Sera Sturla je v svojo jezo opazil, da je zardel, »da je že toliko let živela skupaj z enim vaših delavcev...«

Faktor so je malce zbadljivo nasmešnil:

»To pa skoraj ni takšno razmerje, ki bi bilo vam, Sera Sturla, pri srcu, da bi se ohranilo?«

Sera Sturla se je vzravnil in prijazni nasmej je izginil z njegovega obličja.

Faktorju je bilo žal, da se je tako ostro izrazil in je hotel to zabrisati, rekoč:

»Oprostite, Sera Sturla, da prav tako ravnam kot vi — da se v nekaj vmešavam, ko me prav za prav nič ne briga,« in se je zasmejal, a smeh je bil precej suhoten.

»Res — k temu ni kaj reči,« je odvrnil Sera Sturla trdo in brez smeh-

ljaja. »Vendar bi pa dejal, da se zavadam, da sem na vse plati deloval po svoji vesti in kolikor sem je mogel.« Faktorju je pogledal naravnost v oči, ki mu je pod tem pogledom ugasnilo smehljanje. Oba sta vstala.

»O tem ne dvomim,« je odgovoril hreščeče suho faktor Thordsen, medtem ko se je za hip ozrl proč in je z ravnodušnim obrazom otrnil pepel s smotke.

»Isto je pri meni,« je dejal, pa ni bil povsem gospodar svojega glasu.

»Prav,« je odvrnil Sera Sturla mirno in vzel svoj klobuk, ki ga je bil položil na pisalnik. »Potem imate pa brez dvoma druge in važnejše razloge od teh, ki jih poznam, da morete spoditi staro, ubogo žensko, ki je mnogo let služila pri trgovski družbi.«

»Mogoče,« je odvrnil faktor, ki se je imel že povsem v oblasti. »Sicer mi pa zadošča, če zaupnik trgovske družbe Metuzalem, ki ima te stvari v rokah, misli, da je ne more sprejeti v delo.«

»Metuzalem je brez dvoma zvest in zanesljiv možkar, da pa je časih precej zagoveden in trmat, pa gotovo tudi vi veste, gospod Thordsen.«

»Svoje delo opravlja v popolno zadovoljstvo trgovske družbe. Zato pa zahteva v nekaterih zadevah, ki so le podrejenega pomena, prosto roko. To pa je razumljivo. In na to sem pristal enkrat za vselej.«

Sera Sturla je krenil k vratom. Nič ni skušal dati roke v slovo in tako je faktor za hip obstal pri pisalniku. Nato se je vendarle odločil, da je župnika spremil do vrat. Sera Sturla se je z roko na kljuki na pol okrenil od njega.

»Jako mi je žal, gospod Thordsen, da sem — kar lahko povem — prišel več ko zaman k vam — in pri vratar — ko sem se v lastni zadevi obrnil do vas. Oprostite, prosim, da sem vam trafil čes!«

V slovo se je nalahno priklonil.

»Pozdravljeni!«

»Pozdravljeni, jako mi je žal...«

A preden je mogel faktor še kaj reči, je bil Sera Sturla že zunaj.

Faktor Thordsen je zaprl vrata precej trdo, ves nezadovoljen sam s seboj in nezadovoljen s Sero Sturla, posebno še s Sero Sturla.

Nato je zalučal smotko proč in je začel spet sestavljati, vendar ni prišel nikamor. Potreben je bil človeka, ki bi se lahko znesel nad njim. Pomislil je na svojo ženo, a nato se je spomnil skladiščnika Salija, ki mu majhna pridiga ne bi nič škodila. Sunkovito je odprl vrata za v trgovino.

»Pesi, teci in privedi mi...«

Dalje ni mogel govoriti, ker se je pojavil pred njim smehljajoči se, pretkani obraz njegovega prijatelja zdravnika.